

NEAUTORIZIRANI TRANSKRIPT
JAVNE RASPRAVE O PRIMJENI ZAKONA O ZAŠTITI I DOBROBITI ŽIVOTINJA
U ORGANIZACIJI USTAVNOPRAVNE KOMISIJE PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE
održane 03.10.2013. godine

PREDSJEDAVAJUĆI
ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Molim službe da pozovu sve prisutne da uđu u salu, 10:00 je sati vrijeme je da krenemo s radom.

Poštovane dame i gospodo sve vas srdačno pozdravljam u ime Ustavnopravne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH. Ustavnopravna komisija je u skladu sa zaključkom Predstavničkog doma sa 51. sjednice od 25.07.2013. godine odlučila organizirati Javnu raspravu o primjeni Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja. Upućen je javni poziv te ukupno 240 pojedinačnih poziva za učesnike ove Javne rasprave. Pozivi su upućeni poslanicima i delegatima Parlamentarne skupštine BiH, predstavnicima Vijeća ministara BiH i Ureda za veterinarstvo BiH, načelnicima svih općina u BiH i predstavnicima nadležnih entitetskih ministarstava i predstavnicima Brčko Distrikta BiH. Pozvani su predstavnici Veterinarskog fakulteta u Sarajevu, nadležni kantonalni inspektori u Federaciji BiH i glavni veterinarski inspektor RS-a, predstavnici veterinarskih komora, predstavnici Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH i predstavnici nevladinih organizacija.

Dokumenti za javnu raspravu objavljeni su na web stranici Parlamentarne skupštine BiH, još jednom podsjećamo zainteresirane da na web stranici mogu pronaći Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja, Informaciju o provedbi Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja s prijedlogom mijera Ureda za veterinarstvo BiH i Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, Analizu dosadašnje implementacije Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja BiH u oblasti zaštite napuštenih životinja argumentacija protiv uvođenja eutanazije u skloništa za životinje, Prijedlog za mjere čija je svrha efikasna implementacija Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja BiH i pravni i psihološki aspekti zaštite životinja, Informaciju za učesnike javne rasprave, Vodić za humano upravljanje populacijom pasa, dobrobit životinja kao osnov za eutanaziju pasa i mačaka i razvoj strateških dokumenata o eutanaziji, doprinos javnoj raspravi povodom razmatranja Analize provedbe Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja u BiH, memorandum organizacije, organizacija, raznih organizacija. Svi ovi dokumenti zajedno sa drugim dokumentima koji stignu Komisiji u roku od 10 dana nakon održane javne rasprave i transkriptom zajedno sa izvještajem Komisije biće dostavljeni Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine BiH.

Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja usvojen je 2009. godine, ovim Zakonom propisuje se odgovornost ljudi za zaštitu i dobrobit životinja, držanje, smještaj i prehrana životinja, te zaštita od zlostavljanja, zaštita pri usmrćivanju, zaštita pri prijevozu, posebno zaštita divljih životinja.

Regulisan je odnos prema napuštenim životinjama, kućnim ljubimcima i laboratorijskim životinjama, Zakonom je propisano formiranje etičke komisije i stručnog vijeća, te nadzor nad provođenjem Zakona. Zakonom su propisane i kazne za prekršitelje zakona. Nakon 4 godine od donošenja Zakona suočavamo se sa problemima u provođenju Zakona, nezadovoljstvom javnosti i porastom populacije napuštenih životinja u gradovima i općinama. Parlamentarna skupština BiH je u junu mjesecu ove godine primila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja koji je još uvijek u zakonodavnoj proceduri. Povodom rasprave o ovom Prijedlogu zakona Predstavnički dom je na 51. sjednici od 25.07.2013. godine donio zaključak da Ustavnopravna komisija organizira Javnu raspravu o primjeni Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja i da o rezultatima javne rasprave podnese izvještaj Predstavničkom domu.

Predlažem da javna rasprava traje oko dva sata, ukoliko bude bilo potrebe to se može produžiti, dakle nećemo robovati ovom nekom okvirnom vremenu, ali ja se nadam da ćemo to danas završiti do 13:00 sati, je li, najkasnije. Predlažem da se u okviru raspoloživog vremena uzdržimo od nepotrebnog diskutovanja o krivcima za neprovođenje Zakona, dakle predlažem da vrijeme rasprave iskoristimo za predlaganje konkretnih rješenja kako poboljšati provođenje Zakona i šta eventualno treba izmjeniti u Zakonu o zaštiti i dobrobiti životinja. Također predlažem da se na početku rasprave učesnicima obrate predstavnici Ureda za veterinarstvo BiH Inga Dujmović i zatim profesor Veterinarskog fakulteta Selma Filipović. Nakon njih pozivam predstavnike entitetskih ministarstava i predstavnike Brčko Distrikta BiH, kolege poslanike i delegate u Parlamentarnoj skupštini, zatim veterinarske inspektore, predstavnike Institucije ombudsmena za zaštitu ljudskih prava, te predstavnike općina i nevladinih organizacija da učestvuju u raspravi. Molimo sve učesnike da ograniče svoja izlaganja ako je moguće na maksimalno 5 minuta, molim vas da ovo imate u vidu, da bi svi stigli da govorimo, je li tako, te da se prilikom obraćanja javno predstave zbog transkripta koji će se sačiniti na osnovu tonskog zapisa sa ove javne rasprave. Transkript će biti objavljen na web stranici Parlamentarne skupštine BiH najkasnije za 10 dana, svi oni koji žele mogu svoje prijedloge i sugestije u pisanom obliku dostaviti Uredu sekretara Ustavnopravne komisije Predstavničkog doma, svi prijedlozi i sugestije biće dostavljeni Predstavničkom domu kao prilog uz izvještaj o obavljenoj javnoj raspravi.

Jutros kada sam ulazio u ovou salu već sam zatekao jedan materijal koji je ovdje podjeljen, dakle ovo je podjeljeno samoinicijativno od onoga ko je podijelio taj materijal, onda je bilo određene reakcije na to što je taj materijal podijeljen, pa sam ja dakle na svoju ruku, ovo Poslovníkom nigdje nije regulisano, rekao da i svi drugi koji imaju materijale neka izvole, neka podijele materijale, pa je onda podijeljen i ovaj drugi materijal. Ako imate nekih materijala odma ih dakle podjelite ovdje, tako da, mislim, otvorimo raspravu sa svim argumentima, sa svim materijalima, neka se iznese sve što ima da se kaže. Ovo i jeste smisao i svrha javne rasprave. Kolega Prodanoviću zamolio bih da i Vi dođete gore za ovaj sto, a sekretara da, trebate, trebate gore su zastupnici svi dođite i Vi za ovaj sto, da Vam se osigura stolica.

Dakle, pozivam Ingu Dujmović da se obrati skupu. Izvolite.

INGA DUJMOVIĆ

Poštovane dame i gospodo ja bih se prije svega zahvalila predsjedavajućem Ustavnopravne komisije ovoga Doma koji je omogućio ovakvu jednu raspravu, jer mislim da smo u fazi kada nam

je ona potrebna i kada trebamo sjesti i razgovarati o problemima koje imamo sa ovim Zakonom i koje ne možemo negirati. I nadam se da ću sa ove rasprave, da ćemo biti vrlo konstruktivni i da ćemo donijeti, sve suprotstavljene strane, što takođe ne smijemo negirati, da ćemo donijeti neke konstruktivne zaključke i riješenja u boljoj provedbi ovoga Zakona.

Prije svega želim da vas pozdravim u ime Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, gospodina Mirka Šarovića i u ime direktora Ureda za veterinarstvo BiH gospodina Ljubomira Kalabe koji su nažalost bili spriječeni da danas prisustvuju ovome skupu.

Ja bih rekla, obzirom da sam ograničena i da želim svima dati priliku da govore, da je veoma dobro što smo danas ovdje i da rasprava o Zakonu je ujedno danas preispitivanje našeg odnosa prema životinjama, što znači da donošenje Zakona i sama njegova primjena pruža priliku za raskrinkavanje nekih negativnih praksi i stavova i promovisanje drugačijih. U oba aspekta i u onom što se tiče učinkovitosti samog Zakona u direktnoj zaštiti životinja i onome što se tiče učinka Zakona u širem smislu, Zakon doprinosi promjenama koliko god se one činile neznatne, a k tome je još i primjenjiv. Naime, želim reći za, zbog onih koji su skeptični prema Zakonu, vladavini zakona i moći zakona i prava, Zakon o zaštiti životinja u ovom trenutku je osnovno sistemsko rješenje za zaštitu životinja, oni koji su do sada u sistemu bili potpuno ili neadekvatno zaštićeni. U situaciji kada izmjene postojećeg sistema nisu izvjesne razumno je prihvatiti ono što nezaštićene štiti, tj. prihvatiti sredstvo zaštite kao jedino makar ono u ovom trenutku, kako se to čini po reakcijama javnosti, nije možda i najbolje. Dakle, ako želimo predložiti rješenja prije svega moramo reći i dektirati šta je ono što je dovelo do ove situacije. Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja kao takav jeste primjenjiv, međutim došli smo u situaciju realiteti na terenu koji su pokazali jasno da sistem ne postoji iz razloga zato što imamo velike oportunitete sa terena od strane lokalnih zajednica, od strane veterinarske zajednice, od nemogućnosti, prije svega to ističem kao prvi argument, dakle ne možemo nabrajati slabosti drugih dok ne istaknemo svoje, al' činjenica je da Ured za veterinarstvo nije donio jedan od pratećih, a možda i osnovnih akata koji bi podržali implementaciju ovoga Zakona, a to je Pravilnik o identifikaciji pasa i mačaka koji je na izvjestan način inspektorima na terenu svezao ruke i doveo ih u nemogućnost da adekvatno kazne neodgovorne vlasnike pasa.

U svakom kontekstu priče kada pričamo o populaciji napuštenih pasa i ono što je osnovna tema ovoga Zakona, odnosno ono što stoji u njegovom obimu jeste to da je, ovaj Zakon definiše odgovornost ljudi, odnosno uvijek ćemo reći da pse na ulicama proizvodi neodgovorno vlasništvo. U tom smislu mislim da svi ovdje treba da se zapitamo – Ko zapravo dozvoljava i ko producira neodgovornog vlasnika? I mislim ukoliko bi se zapitali rećićemo da smo to svi mi. Dakle, od onog građanina koji nije u stanju da prijavi svog prvog komšiju za kojeg zna da je napustio psa, a na to ima pravo a ima i dužnost prema ovom Zakonu, do sistema veterinarskih inspekcija, do sistema općina i općinskih službi, koje nisu uradile popis pasa u vlasništvu kako bi imale kontrolu populacije na svojoj općini, kako bi mogli procijeniti da li je potrebno da naprave sklonište i procijeniti u kom obimu mogu da participiraju u mjerama koje se propisane kao preventivne mjere, a to su mjere kastracije i sterilizacije koje doprinose smanjenju populacije u dugoročno, u nekom srednjem, recimo, procjenjenom roku.

Dakle, kada kažemo sve ovo činjenica je da odgovornost leži na čovjeku i činjenica da smo mi oni koji to možemo poboljšati i promijeniti i u tom smislu u skladu sa Informacijom Vijeća

ministara, koju je usvojilo 21. maja ove godine, prije svega mjere koje su potrebne poduzeti i mislim da svi na tome imate pravo i možete da insistirate, dakle to je donošenje Pravilnika o identifikaciji pasa i mačaka. Sljedeće što bih preporučili i to je, to se nalazi u jednom dokumentu koji se zove Prijedlog mijera za provedbu Zakona koji je izradio Ured za veterinarstvo u saradnji sa nevladinim sektorom Centar za promociju civilnoga društva, opet u skladu sa potpisanim Sporazumom Vijeća ministara i nevladinih organizacija o međusobnoj saradnji, mi smo saradivali i donijeli takav jedan Prijedlog mijera koje smo u Kantonu Sarajevo, istina odnosilo se samo na Kanton Sarajevo, ali je primjenjivo na cijeli teritorij BiH. Dakle, u tom Prijedlogu mijera je veoma jasno naznačeno da je potrebno da svaka općina u BiH zna sa kojom populacijom raspolaže, to nije bitno kao jedan statistički podatak, to je veoma bitno zbog prevencije širenja zaraznih bolesti, u konkretnom slučaju govoriću o bjesnilu, dakle to je naša najopasnija zoonoza i upravo zbog toga mi u svakom momentu moramo da znamo koja je to populacija ukoliko bi, ne daj Bože, imali takav akcident da znamo kako da djelujemo.

Dakle, suština nije da znamo koliki broj pasa imamo i koliko neko voli, ne voli ili želi da drži, nego je suština u tome da mi svaki put kada pričamo o ovoj tematici moramo imati u vidu da smo mi tu i zbog toga da spriječimo širenje zaraznih bolesti, da djelujemo preventivno. Nakon procjene populacije potrebno je uraditi trijaž veterinarske inspekcije, odnosno veterinara na terenu, dakle u ovom Zakonu je propisana eutanazija i to je jedan od razloga ne poštivanje članka 14. i mogućnosti eutanazije za pse koji su opasni po okolinu, koji su neizlječivo bolesni i koji su u agoniji, to su odluke koje donosi veterinar, nisu poštovane do kraja. Dakle, uvijek se nalazilo neko prelazno rješenje ili opravdanje zašto taj pas baš nije opasan ili zašto baš nije teško bolestan, bili smo u situacijama kada se liječe jako teške bolesti koje su praktično neizlječive iz nepoznatog razloga, na to se troši puno energije i novca i za vrijeme koje se potroši na liječenje takvog jednog psa, koji nema svijetlu budućnost ni šansu za izlječenje, moglo se vjerovatno pomoći barem pet pasa koji bi takvu šansu imali.

I naravno ono što je već sadržano u članku 43. Zakona a to je mjera koja definitivno jeste i mjera izbora i mi smo je ugradili u ovaj Zakon zato što je ona najjeftinija i najučinkovitija, a to je kastracija i sterilizacija napuštenih životinja u smislu smanjenja populacije. Da je to tako govori podatak sa kojim smo mi operisali i prije donošenja Zakona, a to je činjenica da evo, recimo govoriću u Kantonu Sarajevo jer smo tu najupućeniji, da imamo komunalno preduzeće koje postoji preko 50 godina i koje je iz godine u godinu do donošenja Zakona povećavalo svoj budžet za 100 hiljada maraka, oni su imali samo jedan zadatak to je bilo hvatanje i eutanazija napuštenih pasa, što je dovoljno samo po sebi da govori da ubijanje ne spriječava napuštanje. A napuštanje je ono zbog čega smo mi ovdje, dakle to je neodgovorno vlasništvo i koliko god mi ubijali pse nikada nećemo, ukoliko ne poduzmemo sve zakonom propisane mjere, nikada nećemo doći u situaciju da zaustavimo napuštanje, što je ustvari osnovna suština ovoga problema.

Naravno, u ostale mjere spadaju mjere kapaciteta prostora, dakle odlaganje smeća, mjere edukacije svih uključenih u ovaj proces kako bi se znali nositi sa ovim problemom i kako bi ga riješili u, na naše opšte zadovoljstvo i u nekom humanijem, da kažem, okruženju.

Ja bih zbog vremena koje imam i koje ne znam da li mi je isteklo imala još nešto reći, ali evo ukoliko

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Vi ste uvodničar možete nastavite Vi, samo eto pokušajte da, nemojte da prekidate. Izvolite.

INGA DUJMOVIĆ

Pa poentirala bih time da naime nikad ne smijemo izgubiti iz vida neke, veliku sliku i velike ciljeve, ali ne smijemo u ovom momentu podleći malodušnosti na pola puta, jer do velikih ciljeva može se doći jedino malim koracima i mislim da svi mi koliko nas je ovdje, ukoliko poduzmemo te korake možemo napraviti nešto u cilju bolje implementacije ovoga Zakona.

Ja bih rekla toliko, zahvalila bih vam se i zamolila bih vas prilikom ove rasprave da slušamo jedni druge, da budemo otvoreni prema svim stavovima i da se pažljivo saslušamo kako bi mogli naći zajednički stav i izaći odavde sa nekim konkretnijim i principijelnijim ciljevima.

Hvala vam lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam lijepo.

Profesorica Filipović, ja bih Vas zamolio da uzmete riječ. Izvolite.

SELMA FILIPOVIĆ

Poštovani predsjedavajući, poslanici, gosti.

Zahvaljujem se na pozivu da prisustvujem Javnoj raspravi o dosadašnjoj provedbi Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja u BiH, te dam svoj doprinos ovoj diskusiji polazeći sa pozicije znanja, dugogodišnjeg iskustva, ekspertize u polju o kojem je danas riječ.

Moje ime je Selma Filipović diplomirala, magistrirala i doktorirala na Veterinarskom fakultetu u Sarajevu, doktor nauka iz oblasti hirurških disciplina veterinarske medicine i prva žena hirurg iz ove oblasti. Svoje znanje i vještine sticala sam širom svijeta o čemu svjedoči niz diploma o uspješno završenim specijalizacijama i to sa prestižnih svjetskih klinika. Učesnik sam svjetskih kongresa za male životinje u Amsterdamu, Pragu, Evropskog Barselona–Dubrovnik, Sjevernoameričkog na Floridi, Svjetskog kongresa veterinaru u Tunisu i niza drugih međunarodnih i domaćih simpozija. Profesor i predavač sam na Klinici za hirurgiju Sveučilišta u Zagrebu, te sam često predavač na skupovima veterinaru u regiji o čemu svjedoči i moje zadnje predavanje u Crnoj Gori na skupu Veterinarski dani Crne Gore. Kao profesor, kao stručnjak i kao veterinar, čovjek uključila sam se da pomognem svojim ličnim angažmanom lokalnoj zajednici kako i na koji način prevazići problem pasa lualica. Uključila sam se od momenta donošenja Zakona o dobrobiti još 2009. godine od tada pa do danas učestvujem u nizu projekata koji se tiču masovnih sterilizacija, da ne kažem da sam u većini ovih projekata i lider projekata, odnosno da su pokrenuti na moju inicijativu. Vođa sam projekta – Edukacija veterinaru iz BiH za uspješno izvođenje operativnih zahvata na psima u saradnji sa fondacijom Dogs Trust, odnosno sa profesorima, veterinarima iz Velike Britanije. Na Veterinarskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu osnovan je Centar za usavršavanje kadrova iz ove oblasti veterinarske medicine. Kao zastupnik u Skupštini Kantona

Sarajevo tri godine pitam i podnosim inicijative kako i na koji način da se riješi pitanje i zašto se ne sprovodi Zakon o dobrobiti, te sam i dobitnik priznanja Centra civilnih inicijativa za rješavanje ovog problema. Zalagala sam se, zalažem se i zalagaću se na svim poljima da se sprovodi Zakon o dobrobiti. Od 1996. godine radim na Veterinarskom fakultetu, šest proteklih godina sam bila šef Odjela za kliničke discipline, a danas obnašam funkciju šefa Katedre za hirurgiju i prodekan sam za ljudske resurse i razvoj fakulteta.

Izražavam svoje zadovoljstvo činjenicom da je tema provedbe ili neprovedbe Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja zaslužila pažnju ovog uvaženog Doma, jer smatram da je više od četiri godine nakon stupanja Zakona na snagu krajnje vrijeme da se na odgovoran način sa stručnog pa dalje i sociološkog aspekta analizira stanje u oblasti, podcrta uzrok problema, imenuju krivci za eskalaciju problema i definira i trasira put naprijed sa konkretizacijom mjera koje se trebaju poduzeti, a u cilju bolje i sveobuhvatne implementacije postojećeg Zakona na teritoriji cijele BiH. Smatram da je do rasprave ove vrste trebalo doći i ranije, a ne da se ista organizuje gotovo iznuđeno ili isprovocirano prijedlozima određenih izmjena Zakona pod svojevrsnim pritiskom javnosti u atmosferi sveopće masovne hysterije i poziva na masovna ubijanja napuštenih životinja koji su sraman pokušaj određenih političkih opcija i lobija da zamjenom teza refokusom sa uzroka na posljedicu izuzmu sebe vlastite odgovornosti za protekle četiri godine neadekvatnog rada ili nerada. A pogotovo u nastojanjima da se neakvim neefikasnim, necivilizacijskim mjerama, koje suštinski apsolutno ne doprinose rješenju problema, kupe simpatije šire javnosti i glasačkog tijela i sve to bez analize stanja, bez analize uzroka, bez imenovanja krivca, bez konsultacija sa najpozvanijim stručnjacima iz ove oblasti u zemlji i šire, obrušavamo se po ko zna koji put na najslabiju kariku, a to je životinja na ulici. Današnja sjednica je prilika da se stvari nazovu pravim imenom, da jednom za svagda razbijemo višegodišnje ukorijenjene mitove o Zakonu, o uzroku problema, o tome odakle nam psi na ulicama, kako je nastao problem o napadima pasa, o zlostavljanju životinja, o tome ko je kriv za ovakvo stanje masovnoj hysteriji i pozivima na izmjenu Zakona o tome šta je čija odgovornosti i zašto smo tu gdje jesmo, kome i zašto možemo biti ovako, kome odgovara ovakvo stanje, te naposljetku o tome kako je jedino moguće naprijed.

Nešto bih rekla o Zakonu, bez želje da ponavljam ono što je prethodno rečeno u kontekstu svega što Zakon propisuje, naglašavajući da Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja tretira široku lepezu pitanja dobrobiti životinja, uvažavajući da je ipak primaran fokus današnje rasprave na napuštenim životinjama. Reći ću podsjećanja radi sljedeće, Zakon se krivi za postojanje pasa lutalica, nalaze mu se mane, smatra se nedorečenim, neprovodivim, izvlače se iz konteksta i pogrešno citiraju svijetske organizacije za zaštitu životinja, prave komparativne analize, traže izgovori, Zakon se nije provodio adekvatno. O istom se priča i pričalo se 4 godine, pa smo tako mjesecima imali polemiku oko termina napuštena životinja, a to je svaka životinja bez vlasničkog nadzora, bilo da se radi o prvoj ili desetoj generaciji kao produktu inicijalnog napuštanja. Problem napuštenih životinja nije nastao 2009. godine donošenjem Zakona o zaštiti i dobrobiti no je rezultat višedecenijske loše prakse držanja životinja, loše veterinarske prakse i loših navika naših građana, a za čije se rješavanje ubijanjem decenijama izdvajala značajna budžetska sredstva čime problem nikad nije bio riješen, jer ni ne može biti riješen eliminisanjem posljedice a ne uzroka problema, jer ga niko i nigdje i nikada nije riješio ubijanjem. Uzrok je decenijama ostao zamagljen jer je tako odgovaralo i općinama i veterinarskoj struci i vlasnicima životinja, a i građanima. Za donošenje jednog ovakvog Zakona nikad nije postojala želja da se pripremi teren, jer se niko nije osjećao zakonski obavezan i zato je neophodno prestati tražiti razgovore i izgovore o navodnoj zatečenosti

Zakonom bilo koga. Uostalom o kakvoj zatečenosti se govori četiri godine nakon stupanja Zakona na snagu? Zakon je potpuno provodljiv ovakav kakav jeste, sadrži sistemski pristup rješenju problema, apsolutno prepoznaje šta je uzrok problema i ključ rješenja, a to je odgovorno vlasništvo, te sa na, sa malo dobre volje i prepoznavanja lične odgovornosti i uloge u provođenju svake od interesnih skupina može i mora provoditi, te apsolutno predstavlja dovoljan pravni okvir i u ovoj formi koji može omogućiti zadovoljavajuće rješenje.

Uzrok problema i putu rješenja, vi znate da je pas uz čovjeka zadnjih 12 godina i najstarija je pripitomljena životinja, napuštanjem pasa čovjek je raskinuo svoju, jel' viševjekovnu socijalnu vezu čime nastaje pas lualica, napuštanjem životinje čovjek je narušio njenu dobrobit, zdravstveni i mentalni status, kao uostalom i sigurnost i zdravlje ljudi. Pas na ulici je uvijek posljedica nikad uzrok problema što je zakonodavac apsolutno prepoznao. Primarni uzrok ovog problema je napuštanje životinje od strane vlasnika, kao i napuštanje njihovih potomaka čime se stvara nova generacija napuštenih životinja na ulicama, a koja se dalje uvećava slobodnom reprodukcijom. Pored napuštanja životinja kao osnovnog načina nastanka psa lualica povećanje njihovog broja doprinosi i njihov reproduktivni potencijal, samo par plodnih pasa i njihovo potomstvo u samo 6 godina može dati 67 hiljada novih štenaca. Izvori populacije pasa na ulicama rezultat su napuštanja od strane vlasnika, vlasničkih pasa i njihovih potomaka, čime se generira nova generacija napuštenih životinja. Napuštanje od strane uzgajivača, slobodna reprodukcija postojeće generacije napuštenih i veoma bitna kategorija lutajući nesterilisani vlasnički psi koji doprinose reproduktivnom potencijalu napuštenih životinja.

Program kontrole populacije, kako ga vide i svjetski udruge za zaštitu životinja, Svjetska zdravstvena organizacija kreće se u dva pravca, liječenje uzroka kroz nadzor vlasnika u cilju sprečavanja nastanka pasa lualica, liječenje posljedica putem kontrola i smanjenja populacije lualica na ulici kombiniranim metodama, masovnim sterilizacijama kroz programe uhvati, sterilisi i pusti. Obilježavanjem sterilisanih pasa i vraćanje na mjesto inicijalnog prebivališta, kontrolu sredine ili tzv. kontrolu otpada, udomljavanje i edukaciju. U sprovođenju programa kontrole i smanjenja populacije napuštenih životinja najvažnije je prepoznati vlasništvo. Dugoročno gledano put rješenja jedino i isključivo moguć kroz cjelovit pristup konsolidovan koji prolazi od identifikacije vlasništva, izvora populacije, prevencije i kažnjavanja napuštanja, kontinuirani sterilizacija, edukacija kontrole otpada, udomljavanja i osnivanja skloništa, nikako drugačije. Ovo jeste kompleksan sistem, ali ga moramo sprovesti. To je naučno i empiriski dokazana praksa iz iskustva na desetine zemalja regiona koji su se suočavali i suočavaju sa sličnim problemima, a na čijim iskustvima i greškama i mi učimo pa ih je bolje ne ponavljati.

Psi na ulici nisu lualice no napuštene životinje, jer termin lutati za hranom, za domom, za bilo čime može svako, psi su na ulici ne svojom voljom već napušteni, prepušteni od vlasnika koji prebacuju odgovornost na društvo i stvaraju nam svima problem. Dovedeni ko zna odakle, izbačeni iz auta, ne snalaze se, ne shvataju gdje su i zašto odjednom više nemaju dom, trče za autom koji ih je izbacio, ostaju tamo negdje iza, čekaju, počinju da lutaju, pod stresom, strahom, nenaviknuti, neadaptirani na okruženje gdje su dovedeni. Neki se prilagode brže, neki sporije, neki nikada, to je pas na ulici naša sramota, naša odgovornost i naša obaveza dame i gospodo. Za human odnos, empatiju, razumijevanje nije potreban novac, za naučiti kako se ophoditi i odnositi spram životinja nije potreban novac. U konačnici za osnovne preventivne mjere iz Zakona takođe nisu potrebna velika sredstva.

Pojava nije na isti način zastupljena u BiH, u zavisnosti od stepena kršenja Zakona u kontekstu povećanja nezakonitih odstrela, hvatanja, odvođenja, ubijanja životinja, do statusa navika držanja životinja, dakle odgovornog vlasništva i stepena provođenja ostalih preventivnih mjera. Ovo je kao jedan osvrt na povećan broj pasa na ulicama, tako ni širom BiH nije jednaka stopa napuštanja životinja od strane vlasnika, niti je jednaka stopa sterilizacije vlasničkih životinja. Povećan broj pasa na ulici je isključivo posljedica neselektivnog provođenja Zakona u protekle 4 godine. Zakon o dobrobiti je donešene 2009. godine, godina dana je ostavljena kao prostor da se donesu podzakonski akti, a to podrazumijeva osnivanje skloništa i higijenskih servisa. Najveći problem po mom mišljenju je nastao u toj godini dana, gdje lijepo stoji, da će se u ovom prelaznom periodu raditi na masovnim sterilizacijama i kastracijama, da će, da bi trebale sve nadležne veterinarske odganasije raditi na sprječavanju populacije razmnožavanja kako su prestale širom BiH raditi i djelovati kafilerije. Mislim da je tu inicijalni problem, da se nisu radile masovne sterilizacije i kastracije, da se povećao naglo broj pasa lotalica, odnosno napuštenih pasa na ulicama, počeli su se razmnožavati između sebe i to je jedan od mogućih uzroka problema. Ta godina dana nije shvaćena, odnosno Zakon o dobrobiti životinja danom kada je donešen nije shvaćen ozbiljno.

Dalje, nekažnjavanje napuštanja, neprovođenje registracije, identifikacija vlasništva na teritoriji BiH, neprovođenje sterilizacija na nivou, nepostojanje nacionalnog programa uhvati, steriliš i pusti, da je ta godina 2010. godina da se radilo uhvati, steriliši i pusti sigurno ne bi imali danas ovaj broj pasa na ulicama naših gradova širom BiH. BiH prednjači u regionu po napuštanju vlasničkih životinja i prema neslužbenim podacima taj procenat je u BiH za 50% veći no u Hrvatskoj i Srbiji, a istovremeno ima najnižu stopu lokalnog udomljavanja, što je opet u svezi sa navikama, manjkom edukacije i upitnom motivacijom, razlozima zbog kojeg se porodice odlučuju da nabave psa. Da, treba razmišljati i o ekonomskom, ekonomskoj situaciji u BiH, o mogućnosti vlasnika, odnosno potencijalnih udomitelja da nabave psa, da li imaju sredstva kada se danas građani BiH bore za puko preživljavanje, kad nemaju dovoljno sredstava ni za sebe, ni za svoje porodice, kada se stalno povećavaju cijene komunalnih usluga, kako jedna porodica da udomi psa i kako da imamo povećan procenata potencijalnih udomitelja kad se nalazimo u lošoj ekonomskoj situaciji i o tome treba povesti računa.

Sa stručnog stanovišta moramo znati da na veličinu jedne populacije na ulici utjecaj ima veličina ljudske populacije, klima, bolesti i tzv. prostorni kapacitet koji predstavlja gornju granicu na kojoj populacija može da raste, a na koju utiče dostupnost izvora hrane i vode, kontrola otpada, stopa prirodne smrtnosti, stopa rađanja, migracije iz općine u općinu, stopa sterilisanih vlasničkih životinja, stopa sterilisanih napuštenih životinja, stopa napuštanja vlasničkih životinja i stopa udomljavanja. Jasno je da sve dokle ne povećamo stope sterilisanih vlasničkih i napuštenih do punog obuhvata i ne eliminiramo izvore nastanka nove populacije napuštanjem odrasle jedinice, napuštanjem potomstva, migracija, slobodna reprodukcija postojeće generacije ne možemo ni prevenirati rast postojeće populacije, zaustaviti ga, stabilizirati postojeću populaciju, jer nam je cilj sterilisana i vakcinisana populacija, te njeno opadanje. U usporedbi sa drugim zemljama

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Profesorice molio bih Vas da pokušate da privodite kraju ako, molim Vas.

SELMA FILIPOVIĆ

Dobro,

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Molim Vas.

SELMA FILIPOVIĆ

Koje imaju ovaj problem izražen jasno je da je unutar BiH problem apsolutno rješiv i njime se još uvijek može lako upravljati ako se shvate realiteti, limiti i prestane izbjegavati odgovornost.

Zašto da sterilizacijama i kastracijama? Kako sam već rekla, da se smanji ukupna populacija, da se prevenira širenje bolesti, smanji broj ugriza, dalje u samo 5 godina jel' smanji se populacija za 90% ukoliko se radi na stabilizaciji populacije. Vraćanje sterilisanog psa na ulicu i znači upravo metoda uhvati, steriliši i pusti vodi stabilizaciji populacije. Zašto ne ubijanje? Ne ubijanje kao najneefikasniji, najneefektivnija i najskuplja metoda koja dovodi do rješenja jer ne otklanja uzrok problema no posljedicu u svijetu je davno napuštena kao ubijanje.

Većina građana želi brzo rješenje, ali to je realitet iz kojeg proizilazi neophodnost da se građanima priča, da ih se educira, informiše, objasni uzrok problema. Ignorisanje i zanemarivanje problema, ubijanje, hvatanje i ubijanje i hvatanje i smještaj u skloništa uklanja izvor hrane su politike koje jel' osvjedočeno ne daju rješenje. Ni jedno sklonište, skloništa nisu preventivna mjera, niti bilo kakva mjera rješavanja problema i ni jedno sklonište na svijetu ne služi i da pruži utočište za sve pse sa ulice, to mu nije namjena, to bi bio recept za propast, nažalost njihova namjena, uloga rješavanju problema u BiH u potpunosti je pogrešno percipirana. Primjera loše vođenih projekata skloništa vidimo širom BiH, počevši od skloništa u Prači, u Kantonu Sarajevo, gdje imamo stanje katastrofalno, gdje naše životinje se više nalaze u koncentracionom logoru nego što tamo imaju, ja imam dnevne pozive građana, znate, koji su, koji plaču i vrište odlazeći u Praču i gledajući stanje šta je Kanton Sarajevo uradio i načinio.

Pošto moramo skratiti, gledajući u globalu odgovornost za trenutno stanje u potpunosti snose svi po Zakonu odgovorni za njegovo provođenje, Zakon je jasan, precizan, govorim o populaciji inspeksijskim organima kao nijemim posmatračima loše prakse i kršenja Zakona širom BiH koji na svojevrstan način predstavlja paravan samovolje općinskih organa koji se glasno protive implementaciji Zakona krijući se iza tobože nedostajućih sredstava dok 4 pune godine ne provode sterilizacije i druge preventivne mjere. Dalje, svi odgovorni za nadzor nad provedbom Zakona, lokalnoj zajednici, veterinarskoj struci i vlasnicima životinja.

Ukoliko nastavimo prebacivati odgovornost jedni

_____ (?)
/nije uključen mikrofoni/

SELMA FILIPOVIĆ

Nikakav problem, ja ću samo da kratko da završim, ukoliko ne nastavimo prebacivati, ukoliko nastavimo prebacivati odgovornost jednih sa drugih, neprovoditi Zakon, neprovoditi preventivne mjere, gledati eskalaciju problema, kriti se jedni iza drugih i iza gnjevnih građana, čekati izmjene Zakona čija je namjera abolirati od odgovornosti i eliminirati obaveze da se radi na sistemskom rješenju i humanom upravljanju populacijom pasa, neće doći do brzog ni do lakog rješenja. Pristupiti bez odlaganja, prijedlog je, registraciji vlasničkih pasa i formiranju centralnog registra na nivou BiH, prethodnom usvajanjem nedostajućih podzakonskih akata, osigurati medijsku kampanju, info kampanju u kontinuitetu i komunikaciji sa građanima, ojačati saradnju sa građanima. Nedoločno je popraviti standarde u postojećim skloništima, zatvoriti sve koji rade mimo Zakona i podzakonskih akata. Povećati broj udomljenih pasa sa ulica promoviranjem lokalnog udomljavanja, definirati nacionalni program uhvati, steriliši i pusti, definirati protokole, osigurati trening veterinaru iz cijele BiH, trening veterinarskih inspektora.

Ja ću samo još kratko reći, sistemsko rješenje problema, već sadržano u Zakonu kakav jeste, problem neprepoznavanja osnovnog uzroka je ključan kao i generatora problema, bitno je smoći snage i poručiti građanima da problem koji je stvorio i stvara čovjek decenijama ne nestaje preko noći i da je put rješenja jedino i samoodgovoran i konsolidiran pristup u nečemu što se zove humano upravljanje populacijom pasa u skladu s postojećim Zakonom. Ubijanje nije mjera rješenja ovog problema, posebno nije mjera masovno ubijanje, te se kao takvo neće ni uvesti, izražavamo i nadu da će zastupnici SDP-a sjetiti se svojih predizbornih obećanja u vezi sa ...

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Nemojte profesorice, nemojte ...

SELMA FILIPOVIĆ

Ja završavam

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Nemojte molim Vas, nemojte ni jednu političku stranku i nikoga

SELMA FILIPOVIĆ

Te činjenice da se upravo

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Molim Vas

SELMA FILIPOVIĆ

oni igrali aktivnu ulogu u donošenju Zakona 2009. godine i da će u budućnosti kod ovakvih prijedloga konultovati struku i priznate stručnjake na ovom polju.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Molim Vas

SELMA FILIPOVIĆ

Podsjećamo uzroka, uzrok problema napuštenih životinja je kontinuirano napuštanje kućnih životinja kroz, koje prolazi nekažnjeno, te uvećanje postojeće populacije kroz slobodnu reprodukciju uz odsustvo sistemske info-edukativne kampanje, kontrole sredine, centralnog registra. S toga jedini put rješenja leži u punoj identifikaciji vlasništva, kažnjavanju napuštanja što Zakon već predviđa, provođenje sterilizacije napuštenih životinja uz vakcinaciju i markiranje, njihovo vraćanje na ulicu, što Zakon takođe predviđa i preporučuje kao najefikasniju i njeftivniju mjeru kontrole populacije, edukacije kao preventivnih mjera. Skloništa za napuštene životinje ... predstavljaju mjere za rješavanje problema, no su dio kockice mozaika, mjesta za smeštaj životinja njihovo dalje udomljavanje, liječenje, kastraciju i vraćanje na ulicu.

Zakon je precizan, jasan, samo što moje lično mišljenje je da nije shvaćen ozbiljno danom donošenja i tako da moramo se znači angažirati svi kako bi se Zakon koji je već tu, jel' počeo napokon sprovoditi i u državi BiH. Što se tiče Veterinarskog fakulteta, uloga Veterinarskog fakulteta sa kojeg ja dolazim nije da rješava pitanje pasa lotalica, uloga Veterinarskog fakulteta je edukacija kadrova prevashodno. Međutim, svjesni ovog problema sa, jel' fakultet sa najviše pameti do čega može dovesti, znači od dana donošenja Zakona o dobrobiti uključili smo se kako bi pomogli lokalnoj zajednici sa, putem nekih projekata, pilot projekata i sa svojim savjetima. Međutim, nažalost, ja moram reći ovdje da su nas do sada najmanje konsultirali svi oni koji su ...

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Zamolio bih Vas profesorice da izlaganje privedete kraju, eto molim Vas.

SELMA FILIPOVIĆ

Hvala lijepo, ja završavam, to je kraj. Tako da bi ovdje dala savjet da se više pozabavi struka ovim pitanjem, da se više konsultiraju oni koji zaista znaju, koji su upućeni u problematiku i na kraju krajeva koji žele da primjene ovaj Zakon i protiv su ubijanja, posebno masovnog i to nakon 15 dana, nakon uhvati, pusti, steriliši, jer po nama je to jako skup proces. Uhvati to košta, vakciniši, steriliši, dehalmentiziraj, uradi sve, hrani 15 dana to su ogromna sredstva i na kraju ubij, to je nehumano, necivilizacijski. Imaćemo osudu susjedne nam Evrope, želimo da krenemo ka evropskom putu, a ponavlja se genocid, pazite dobro šta radite.

Hvala lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Poštovane dame i gospodo, ja nisam želio da ulazim u zonu koja se zove „oduzimanje riječi“, dakle ne želim to da radim danas ovdje, ali vas molim da poštujemo prije svega jedni druge i da se držimo onog okvira vremenskog kojeg smo onako aproksimativno postavili. Molim vas ako hoćemo svi da, dakle, govorimo, to je dakle jedna stvar. I druga stvar, nemojte da označavamo bilo koga i bilo koju političku stranku ovdje u Parlamentu. Stranke znaju šta je njihov posao, znaju šta je njihov mandat i ostavite to, dakle, strankama i ostavite to Parlamentu, dajte nam kažite vaše poglede vezano za problem. To je suština današnje javne rasprave, jer je očigledno da mi u BiH imamo problem. I ja vas molim, dakle, da se tako ponašamo.

Profesorice, ja se Vama izvinjavam, dva ili tri puta sam Vam skretao pažnju, molio Vas da završite, nisam htio da oduzimam riječ. Hvala Vam, dakle, još jedanput i da moja upozorenja shvatite u ovom kontekstu, dakle ja Vas molim.

Kolega Beriz Belkić je tražio riječ, ima on neke važne informacije da nam saopći, pa onda se dalje pripremajte ko će se javiti za riječ. Evo sekretar je tu neka se evidentira kod sekretara, pa ćemo davati riječ kako se prijavljujete.

Hvala vam.

BERIZ BELKIĆ

Dobar dan svima.

Ja zaista izražavam zadovoljstvo i ne pamtim da sam vidio veći skup, kad je riječ o javnim raspravama, recimo u poslednjih 10 godina neovisno od teme o kojoj se raspravljalo. Dakle, to je jedan signal koji govori da je interes za rješavanje ovog pitanja veliki i da pitanje sigurno je također važno bez obzira na ukupnu situaciju u zemlji gdje imamo na desetine i stotine također važnih, pa i važnijih pitanja.

Ja sam se javio da eventualno pomognem. Dakle, jedan broj poslanika u februaru ove godine ponukan velikim brojem inicijativa različitog karaktera, ali u suštini jedno im je bilo zajedničko da treba nešto rješavati vezano za problematiku o kojoj mi govorimo, iako su se na različite načine pristupalo. I dakle ti poslanici su u februaru ove godine pokrenuli inicijativu i zatražili analizu primjene postojećeg Zakona ne ulazeći je li on dobar, nije li dobar, tražili su analizu primjene postojećeg Zakona. Nažalost, tu analizu smo dobili tek u devetom mjesecu ove godine, tek u devetom mjesecu ove godine. Uradilo je kompetentno tijelo, odnosno resorno ministarstvo, odnosno Ured za veterinarstvo, pretpostavljam, jer smo je dobili od ministarstva, od ministarstva, resornog Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa. U međuvremenu, dakle, zbog sporosti, pretpostavljam i zbog pristizanja i drugih inicijativa i td. jedna poslanica, odnosno jedan poslanik je predložio izmjene i dopune Zakona tragom onoga što su građani vjerovatno tražili.

Parlament se je opredijelio, dakle upravo zbog ukupne situacije Parlament se opredijelio da napravimo javnu raspravu i da dobijemo instrukcije od ljudi zainteresiranih. Dakle, svrha današnje rasprave i ovaj potencijal, ovaj kapacitet prisutnih ljudi, po meni treba iskoristiti u pravcu, dakle mi smo dobili tu analizu, ona kaže da je Zakon dobar, da je u skladu sa standardima i td. Istovremeno kaže da nije u potpunosti obezbijedena njegova provedba sa stanovišta podzakonskih akata, registara, i td. nekih pravilnika i td. koji su kao u radu, ali generalno ocjena zakonodavca, odnosno kreatora ovog Zakona, odnosno one institucije koja bi trebala na neki način da prati primjenu, je da Zakon je dobar.

Šta je onda problem? Ali niko nije pitao one kojim je ovaj Zakon nametnuo obaveze da ih provode – Zašto oni to ne provode, jesu li u stanju ili nisu u stanju? Dakle, poenta je, po mom mišljenju, polazeći od pretpostavke da niko ovdje nije došao da se zalaže za ubijanje pasa, ja sam potpuno siguran. Dakle, niko ovdje od prisutnih i onih koji imaju grdne probleme i onih koji su

ujedini, da tako kažem, imali negativna iskustva i td., ne traže ubijanje pasa na način kako smo ovdje od prethodne govornice čuli, dakle iz te pretpostavke treba krenuti.

Znači imamo Zakon koji je po formi dobar, ali imamo situaciju da ga ne provodimo. Ja nisam siguran, odnosno ne mogu da prihvatim da neće ljudi da ga provode. Moramo čuti zašto se ne provode i da li smo mi u stanju to rješavati na taj način. Evo u tom pravcu bi trebao ići da bismo mi poslanici, jer ćemo mi nastaviti ovaj razgovor i diskusiju o ovom pitanju da bismo dobili od vas, da tako kažem, jednu vrstu uputa kao od ljudi koji se bave ovim stvarima, koji su zainteresirani i td. I dozvolite da ja nemam znanje i obrazovanje i mogućnost da možda pravilno procjenjujem, nego se moram oslanjati na ljude, na struku, na one koji se ovim više bave od mene.

Evo hvala, ja vas molim da nam date, da tako kažem, upute u kojem pravcu dalje da idemo i da pomirimo ove dvije dijametralno suprotstavljene stavove, s jedne strane daj to rješavaj, s druge strane daj najhumanije i td.

Hvala lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam kolega Belkiću.

Evo kako iskusan zastupnik zna odmjeriti ovo vrijeme, jel' i kazat ono što je suština. Sekretaru dajte mi listu prijavljenih, donesite mi listu prijavljenih da mogu ja da prozivam, a vi se nastavite prijavljivati kod sekretara dalje, molim vas.

Izvolite, predstavite se.

SANDA LJUBIĆ

Sanda Ljubić ispred Udruženja građana „Stop ugrizu“.

Pozdravljam sve nazočne, pozdravljam državne službenike koji su prepoznali potrebu da se zakonska regulativa približi interesima građana, pozdravljamo rad i nevladinih organizacija koje se bave zaštitom životinja, jer ih smatramo kao suradnicima u ovom problemu, a ne kao kočnicu u rješavanju ovog problema, jer svi imamo za isti cilj zaštita građana.

Kad smo kod građana, smatramo da su oni najslabija karika, djeca, ljudi u invalidskim kolicima koji doživljavaju svakodnevene ugrize. Pred vama je bilten koji možete pogledati i gdje se jasno vidi statistika porasta broja ugriza iz godine u godinu, ovo je obična statistika i ona ne govori mnogo. Svaki od ovih ljudi ima svoje ime, djeca mučaju kao posljedica ugriza, dobijaju dijabetes, nema antitetanusa, velika je potražnja za antitetanusom, psihičke traume su velike. Svatko od njih je ispričao svoju priču, možete okrenuti stranu 3. gdje ću vam samo ukratko reći, jedna žena koja je ugrizena kaže – da vas obavijestim da imam hepatitis C, zato me je strah, taj pas koji je ugrizao mene da ne ugrize nekog drugog. Ili – od tog dana sam potrošila novaca i novaca za kozmetiku za ožiljke, jer je ugrizena za lice. U Kantonalnoj bolnici mi je sin odmah operiran jer mu je istrzan mišić na desnoj nozi, radilo se o teškoj povredi lezijum suralnog nerva i mišića gastroknemius. Dešava se da se djeca voze biciklom, voze role, sve su to situacije gdje je ustvari spriječena dječija igra, jer dožive nakon toga ugriz.

Kažu Zakon je dobar, ali se ne primjenjuje. Zakon nije dobar, evo okrenite stranu 5. i možemo pogledati članak 1. gdje po članku 1. gdje su svi ribari prekršitelji Zakon. Pod član 4. – svi posjetitelji tradicionalnih borba bikova, svi organizatori su također prekršitelji Zakon. Nažalost, ne postoje mehanizmi koji bi natjerali nadležne institucije da implementiraju ovaj Zakon. Jedini mali pokretač tog mehanizma su sudovi, odnosno žrtve ugriza koji su počeli tužiti općinu, kantone i td. Mnoge općine čak uopće ne žele izgraditi azil dok ne budu izmjene Zakona. Možemo okrenuti stranu 7. govori se da želimo u EU, ka evropskim integracijama. Doista i da je zahtjev od EU, ali da se prihvati ... i zakon treba da bude, zakon se neće opovrgnuti, zakon treba da bude. Ali treba gospodo da bude po evropskim standardima. Prosjek roka držanja pasa u azilu je, evropski prosjek je 12 dana, počev od 7 dana u Švedskoj i Engleskoj, do 60 dana u Hrvatskoj. Tako da podržavamo prijedlog zastupnice Nermine Uzunović, za nekih 14 dana što je iznad prosjeka.

Dokumenti, nisu napamet, mislim, nikakvi podaci, sve imamo argumente, dosije, nalaze operacije ugrizanih ..., gdje kažu da je u stvari, ne samo vremenski rok držanja pasa u azilu da je rješenje problema, nego upravo kombinacija implementacije ovog Zakona i uvođenje određenog roka, vremenskog roka držanja. To je ustvari ono o čemu su već gospoda prije govorila mikročipovanje, registracija i vremenski rok držanja u azilu. To je dosadašnja praksa pokazala u razvijenim zemljama i zemljama u regionu. Mi kao građani, znači ovo nije mišljenje same Sande Ljubić, nije mišljenje Upravnog odbora „Stop ugrizu“, nego je ovo mišljenje većine građana što dokazuju i peticije, 3.000 potpisnika peticije. Tu su udruženja gluhih i nagluhih osoba, Udruženje paraplegičara, Udruženje „Akcije građana“. Zatim, uz nas je i Visoko, uz nas je, evo na „Vogošći“ je nedavno bilo da su ljudi prijetili neslanjem djece u školu. Mislimo da je situacija eskalirala, ima karakter hitnosti i mislimo da je dosta više laži, obmane i obećanja da se samo sterilizacijom može riješiti problem, sterilizacije su neučinkovite. Uostalom malo je kontradiktorno boriti se za život životinja, ali najbrutalnijom antiživotnom metodom, kururškim odstranjivanjem reproduktivnih organa, prema tome ako nisi dio rješenja onda si dio problema. Mislimo i strahujemo da će ugrizi ljudi i napadi na ljude doći u drugi plan spram mogućnosti širenja zaraze. Ovo ne govorim samo zaradi od strane pasa, evo čuli smo o zoonozama, o svemu dobro upoznati, evo Veterinarski fakultet zna o čemu govorimo, nego je i prekinut lanac ishrane. Po gradovima nema mačaka, povećan je broj glodara, a glodari su ipak najveći prijenosnici bolesti.

Dakle, poštovana gospodo mislim da smo dosta okretali i to 5 godina, dosta smo okretali glavu od ovog problema. Hvala za priliku koju smo dobili da kažemo ono što mislimo. I ovo je sada neki moment gdje ćemo reći „da“ ljudima, građanima, djeci ili ćemo reći „da“ višemilionskim projektima. Zar, evo i pored dva smrtna slučaja, vjerojatno znate za jedan smrtni slučaj gosodina Emila u Doboju i šesnaestogodišnje djevojčice u Travniku, zar trebamo dočekati još jednu uplakanu majku koja plače za svojim djetetom, kao što se desilo u Rumuniji, pa je gospodin, evo predsjednik Bašesku i Ustavni sud donijeli odluku o izmjenama zakona tek kada je broj pasa lualica dosegao 64.000. Zar trebamo čekati to, zar trebamo čekati još neke tragedije. Mislimo da Zakon treba izmijeniti sada prije nego što budu još veće posljedice. Mislim da je šansa ovo i potpisnicima Zakona, koji su prije 5 godina potpisali ovaj Zakon, da sada isprave grešku. I mislim, da tko god skupa s nama ne želi reći – stop ugrizu, onda je za patnje ovih ljudi, onda je zato da ljude grizu psi, da nedužni ljudi doživljavaju bol, strah i patnju. Evo 3 godine, ne samo Zenica, ne samo Sarajevo, svi gradovi su pod opsadom pasa, mislimo da je više točka na to da se stavi, da je kraj više toj priči.

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Molim vas, ja bih vas zamolio da, mislim ovo je Parlament, vi se ponašajte onako kako mislite da trebate, naravno u granicama lijepog ponašanja, ali nemojte da navijamo, dajte da čujemo argumente, pred nas će doći u onu Bijelu salu i ovdje u ovu Plavu salu ovaj problem i o njemu će se morat odlučiti. Mi vas danas ovdje hoćemo da čujemo i kompletna bosanskohercegovačka javnost hoće da čuje šta ima da čuje na ovu temu, kako bismo što uspješnije riješili problem kojeg u BiH očigledno imamo.

Molim vas, ja ću od sada ograničavati diskusije na 5 minuta, a lista prijavljenih je sljedeća: Abdulah Gagić, Ožegović Mijo, Anel Bećirović, Dalida Kozlić, Aida Čizmić, Stevan Drašković, Goran Jerkić, Admir Hadžiemrić, Abid Drobo i Ibrahimović Hajrudin. Ovo je redosljed.

Pozivam Abdulaha Gagića, da se obrati skupu. Izvolite. Imamo, postoji li mikrofona ovdje u sali da ljudi ne izlaze, nema. Dobro, ako možete sa tehnikom da pribavite mikrofona, ja znam da ima mikrofona ovdje, režija ako imate mikrofona dajte nam taj mikrofona da ljudi ne izlaze za govornicu, da govore s mjesta.

ABDULAH GAGIĆ

Uvaženi predsjedavajući, članovi tima, dame i gospodo, kolegice i kolege.

Ja sam Abdulah Gagić, redovni sam profesor Veterinarskog fakulteta u Sarajevu. Neću iznositi svoje reference, kao što su nesporne reference moje kolegice uvažene profesorice Filipović, bilo bi makar za koju minutu duže, ali ću reći samo jedno. Predajem, između ostalog, etologiju na postdiplomskim kursevima, na Veterinarskom fakultetu u Sarajevu, na Poljoprivrednom fakultetu u Sarajevu u zajednici sa Zagrebačkim Veterinarskim fakultetom i to je predmet, to je oblast iz koje je između ostalog trebao da bude derivirano ovaj Zakon. Etologija je, samo da podsjetim, nauka o ponašanju životinja koja između ostalog obuhvata i aspekt dobrobiti, dobrostanja ili kako god hoćete da to nazovemo.

I sa ovog mjesta gledajući moju dragu studenticu Ingu, tvrdim da me nikad nije pozvala, niti na bilo koji način konsultirala pri donošenju ovog Zakona. Koleginica Filipović jeste hirurga, ali ja sam entolog. Ne sporim pravo nikome, a indikativno je da je Zakon donešen u saradnji sa civilnim udruženjima. Dakle, ne sporeći pravo nikome da bude konstruktivan da doprinese, moja osnovna kritika ovom Zakonu jeste ustvari da smo mu pristupili previše emotivno. Pristupili smo mu sa aspekta čovjeka, kao i krivca generatora problema, a onda i kao nekoga ko te probleme mora sanirati. Apstrahirali smo u zakonskim rješenjima činjenicu da su hrana, teritorij i pravo na reprodukciju, kao derivati socijalnog statusa žive jedinice ustvari osnovna determinanta svakog živog bića, njegovo neotuđivo prirodno pravo, pravo stečeno postojanjem. Mi danas kroz Zakon nudimo rješenje da uskratimo jedno od tih prava, pravo na reprodukciju i kažemo želimo dobrobit životinja.

Ono što me posebno iritira u svemu ovome jeste ustvari činjenica da ovo nije Zakon o zaštiti pasa, nego životinja. Ovdje niko ne spominje intenzivno držane industrijske životinje, ovdje niko ne spominje divlje životinje, mi stalno pričamo i uglavnom govorimo o psima. Prva kritika,

ne sporeći pravo i toj vrsti da postoji, da egzistira, kao i onim koji žele da se bore za njihovo pravo. Ja samo tražim jedno da se među rješenja u Zakon unese eutanazija. Niko ovdje nije tražio eutanaziju kao jedino rješenje, ali nemojte je isključiti. Vjerovatno će i kolege sa terena puno doprinijeti ovome što kažem. Ja ne bih želio da ulazim i oduzimam nekom drugom riječ, ali ako je to solucija koja je prihvaćena u svijetu, prihvatimo je i mi. Ali pođimo od činjenice da živom biću kao jedinki koja egzistira na ovom svijetu, ako hoćemo njenu dobrobit, ne smijemo ukinuti jednu od ova tri prava koja sam rekao – ishrana, teritorij i reprodukcija. Mi ukidamo reprodukciju i kažemo brinemo se za to. Ne kažem da i sterilizacija nije jedno od rješenja, ali nije jedino rješenje.

Druga stvar, ne govorimo o tome da je Zakon u potpunosti zaobišao materiju ili hajde da kažem segmente, tipa halal klanja, tipa košer klanja. Ne ulazimo u činjenice šta i kako i na koji način se ponašaju životinje koje nisu toliko pod paskom, koje nisu toliko izložene očima javnosti. Mi smo proljetos imali surog orla pokupljenog u Vitezu, endemsku vrstu, zaštićenu u ovoj zemlji, alarmirali smo sve udruge za zaštitu životinja, ni jedna izuzev jedne mostarske ga nije primila i da ga pusti nazad na Prenj. Ima puno toga da se govori.

Neću, kažem, oduzimati, samo ću završiti svoje izlaganje sa jednom slikom i bez puno emocija reći da sam ja otac žrtve ugriza. I kao to dokazaću kako i zašto stručno ugriz nije jedina isključiva solucija rješavanje ovog problema. Puno veći problem leži u nama. Dakle, januar ove godine, zima, na Bašćaršiji čekam tramvaj, stoji čovjek koji iz onih kesa, vjerovatno su one burekdžije bacile krompir nekakav, izabire krompir i uzimajući drži kesu u ruci. Ovdje na ruci su se nakupili golubovi koji valjda očekuju kukuruz, a oko njegov gladni psi razvlače kese. To je jedna apokaliptična slika za koju neću da, nikad neću prestat da žalim da je pokažem što nisam u tom trenutku mogao da snimim, da pokažem studentima dokle i na koji način se seže čovjeka hipokrizija. Ne govorim ovo kao populista i ne želim da budem, nisam političar hvala Bogu, da ne moram tako razgovarati, ali ću vam reći u martu ove godine, odnosno aprilu ove godine vraća se moj sin star nepunih 12 godina ugrizen i kaže – babo ujela me ona crna kuja koju gledam, ona je markirana, sterilisana, a branio me je crni cucko. Ja sad gledam u njega, naravno šta se desilo, dijete je u pubertetu, pršte hormoni, kuja je bila žrtva gonjenja, žrtva jedne prirodne, dakle prirodnog nagona kod psa, muški hormoni psa i čovjeka tu su negdje, po mirisu, pas izuzetno dobro osjeća. Ja kažem, sine ti si bio žrtva ona je bježala od onih koji su je gonili i ti si ustvari kao najsporiji najviše stradao. Šta hoću da kažem? Ako je životinja sterilna ne znači da su mužjaci sterilni, ne znači da neće biti kolateralnih šteta, kao što je slučaj sa mojim sinom bio.

Najgore u svemu tome, odlazim u hitnu pomoć, donosi papir, odlazim u MUP prijavljujem, javljam lokalnim udrugama u Sarajevu i koliko ste svi vi ovdje do sad upitali šta je bilo sa tvojim sinom, toliko su i oni reagirali.

Hvala vam lijepa.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama profesore.

Pozivam gospodina Ožegović Miju, da se obrati. Izvolite.

_____ (?)
/nije uključen mikrofoni/

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Ja se izvinjavam, ovo je pogrešno napisano, kod mene piše ovako, Vi se predstavite, ja se još jedanputa izvinjavam, sekretaru ubuduće pazi šta pišeš, kod mene piše možete da vidite, evo ovako piše.

Izvolite.

MIJA OŽEGOVIĆ

Dobro je pa nije prezime, onaj, da se nije ono O izgubilo, onda bi možda malo bilo gutavo.

Ja bi prvo sve da vas pozdravim, da zahvalim što ste nam dopustili za ovu Javnu raspravu da je održimo, da se čuje stvarno svačije mišljenje. Ja ovdje ne dolazim ispred ni jednog udruženja, ja ovdje dolazim kao građanin, kao Sarajlija. Voljela bih da ovdje vidim i možda pripadnike i drugih gradova, građane drugih gradova, ne samo Zenice čini mi se, nego i Travnika i Bihaća i Banja Luke, jer ovo je bosanskohercegovački problem, prije svega. Ja sam Mija Ožegović, kao što sam rekla građanin.

Ja se nisam pripremila za ovu Javnu raspravu u smislu da imam nacrtan govor, nego ću onako iznijeti neka svoja mišljenja u skladu s onim što sam ovdje čula, pa u neku ruku i replike. Prije svega reći ću vam ovo da je poražavajuće da o Zakonu koji je donesen prije 4 godine, mi sada govorimo. O ovom je problemu se trebalo govoriti godinu dana nakon što je Zakon donesen, jer problem sa kojim se mi sada suočavamo suočavali smo se i 2010. godine. Zašto ono što je u Zakonu propisano nikada nije decidno sprovedeno? To je pitanje političkih vlasti i izvršilaca tog Zakona.

Navešću vam jedan lični primjer. Dariva, opština Stari Grad, možda su ljudi upoznati, možda nisu, veliki broj ljudi koji se bave organizovanim borbama pasa svoje pse tu ispušta, ti psi napadaju i ljude i naše vlasničke pse i pse za koje mi skrbimo. Šta znači skrbiti za psa? To znači da taj pas koji je sa markicom sam ga ja ovolišna, metar i 65, uhvatila, stavila u svoje auto, odvezla ga svojim gorivom koje sam ja platila od svoje plate mukom zarađene, jer danas je teško i do posla doći, odvela sterilisala i donosim mu svaki drugi dan, ne mogu više, hranu. Niko ne govori o tome, o tim organizovanim borbama, o tome što je mene taj pas napao od 50-60 kg, što je napao i psa Mirjane Deak, koju vjerovatno vi iz političkih krugova znate, gdje se sije strah i trepet. Ja kada sam tog momka sa tim psom srela pored Sebilja, opština Stari Grad, kad sam nazvala policiju, meni je policajac rekao – ma šta bolan ti mala, ma hajde bolan kaki psi. Ja opet nazovem, nazovem inspektorat, spuštaju mi slušalicu. Hoćemo li mi Zakon provoditi više? O čemu se ovdje radi? Ja shvatam ljude koji kažu, imamo agresivnih pasa, imamo, ja ne mogu lagati. Imamo pasa koji iz nekog razloga su pretrpili neku traumu, koji jednostavno napadaju, što pse, što ljude, nema sad tu pravila koga će napasti. Ja nisam za to da psi, ni jedan pas da ostane na ulici, ja sam za to da se konačno Zakon počne sprovoditi, jer se ne sprovodi. U Zakonu stoji da svaka opština treba azil da ima. Načelnici opština, gdje su ti azili? Zašto mi imamo danas stanje u postojećim azilima ovako kakvo jeste da ih, ne sam mi nego turisti koji dođu u ovaj grad, da se zgražavaju, da ljudi stranci, ambasadori gledaju na te azile i govore – kakvi su ovo logori, a izdvaja se kao novac za njih. Gdje je onda taj novac otišao za to izdvajanje? Prvo to hoću da znam.

Dalje, govorim o vlasničkim psima. Pazite, ne možemo mi, vi, bilo ko, ne možemo udomiti koliko XY osoba sa sela, ne znam iz nekog naselja pored nekog grada može donijeti u kartonskoj kutiji. Mi moramo raditi na svijesti ljudi, šta znači imati životinju. Moramo jednostavno se pozvati na Kinološki savez kojeg ovdje niko nikad nije ni spomenuo. Šta je sa registracijom tih silnih legala? Jer pazite, ja shvatam prosječnog građanina koji ne zna rase pasa. Evo ja znam, malo sam više upućena i mi ostali, pazite 90% pasa i ovo je zaista pravi statistički podatak, 90% pasa na ulici su rasni psi. Labradori, retriveri, stafordi ovakvi, stafordi onakvi, jeste, možete klimati glavom ali statistika tako to pokazuje.

_____ (?)
/nije uključen mikrofon/

MIJA OŽEGOVIĆ

Pazite, nema problema, je li ovo Javna rasprava, da li smije učestvovati ili?

_____ (?)
/nije uključen mikrofon/

MIJA OŽEGOVIĆ

Uredu. Kad vi dobijete govor onda vi govorite, mene pustite da ja završim svoje. Treba se prije svega Kinološki savez pozabaviti da sve te ljude koji kao navodno uzgajaju, da se to više registruje, a ne da se psi prodaju za 50, 60 ili 100 maraka djeci od 15, 16 godina. To su vam današnji vlasnici pasa tih tzv. iz skupine opasnih rasa. O tome treba takođe da se govori. Nevladine organizacije, mi pojedinci, nama su ruke svezane bez decidnog provođenja tog istog Zakona. Moramo svi raditi skupa na ovome, ali neće se ništa postići time da se psi ubijaju, prosto iz razloga, jer ako je novac koji je namijenjen za zbrinjavanje životinja u azilima, ako nije potrošen na pravu stvar što praksa pokazuje da nije potrošen, nećete vi onda ni humano eutanzirati te životinje, nego će ih se onda lopatom jednostavno sasjeći i gotovo. I šta ste postigli, ništa, samo se vrtimo u krug. To je ono što svi zagovaramo cijelo ovo vrijeme, Zakon se mora početi sprovoditi, moraju se napraviti izmjene, mora se dati veća jednostavno mogućnost djelovanja i veterinarskim inspekcijama. Takođe treba se sa policijom riješiti i pitati ih – Uredu do kad ćete vi građanima spuštati slušalicu, kada vas se nazove da riješite problem, konkretno neodgovornog vlasništva i td. i td.?

Eto ja sam bila koliko sam mogla kratka, hvala vam na riječi. Nadam se da ćemo još čuti nekih konstruktivnih primjera kako da riješimo ovu goruću situaciju i hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama Mia, i izvinite još jedanput na grešci koja je napravljena kada smo Vas prozivali.

Sada je na redu Amel Bećirević. Izvolite.

ANEL BEĆIROVIĆ

Dakle, ja sam Anel Bećirović, vođa projekta „Dogs Trust“ u BiH.

Poštovane dame i gospodo, zahvaljujem se na ukazanoj prilici u ime Fondacije za pse.

„Dogs Trust“ u BiH provodi petogodišnji projekat vrijedan 5 miliona eura a koji ima za cilj rješavanje problema pasa lualica na dobrobit i pasa i ljudi. Osim znatnih resursa koje sa sobom donosimo i znanja sticajnog preko 120 godina u radu na ovim pitanjima, dakle vezanim za pse, u nizu zemlja a posebno u matičnoj Velikoj Britaniji, gdje djelujemo pod visokim pokiroviteljstvom kraljice i kao savjetnici Vlade Velike Britanije za sva pitanja vezana za pse. Zakon o čijim izmjenama danas govorimo, po našem mišljenju sadrži brojne izuzetno napredne i efikasne odredbe, posebno u domenu obavezne registracije i identifikacije, te drugih mjera upravljanja populacijom pasa. Takav zakon u čijem smjeru se općenito kreće i evropsko zakonodavstvo i koji je baziran na najnovijim naučnim dostignućima je i bio jedan od razloga zašto smo odabrali baš BiH. Osim toga željeli smo pomoći sa implementacijom zakona i u rješavanju problema pasa lualica.

Mi, dakle, naravno priznajemo da problem postoji, da psima nije mjesto na ulicama gradova, da tamo uzrokuju niz problema, o kojima smo čuli, i da se to svakako treba rješavati, ali samo na način koji je Zakon već predvidio. Sigurni smo da sveobuhvatna i dosljedna primjena Zakona osigurava, ne samo popravljajući trenutne situacije, nego i dugoročno i sistematski sprječava ponovno izbijanje problema. Problem međutim nije nastao preko noći i ne može se tako ni riješiti, ali Zakon dozvoljava i mjere koje mogu dovesti do relativno brzog poboljšanja situacije. Između ostalog Zakon i sad dozvoljava eutanaziju, što je općenito manje poznata činjenica, i to u pet slučajeva kao što su agresivnost, zarazne bolesti itd. i time štiti sigurnost građana. Kao i svaki zakon i ovaj se mora provesti u cijelosti, pa i u ovom svom dijelu koji se do sada slabo ili nikako provodio, a što je sigurno imalo negativan utjecaj na opće stanje. Ako bi se, dakle eutanizirale takve životinje, udomile one najbolje a sve druge socijalizirane i veterinarski obrađene pustile da prožive svoj relativno kratak vijek na ulici, čuvajući nas zapravo od prodora poludivljih i bjesnilom zaraženih pasa kojih su pune šume i brda oko naših gradova, ubrzo bi došli do rješenja pod uvjetom, naravno, da spriječimo priliv novih jedinki kroz neodgovorno vlasništvo, tj. napuštanje pasa. U tom smislu je neobično važno i da se Zakon implementira u dijelu koji se odnosi na identifikaciju i registraciju pasa za što je neophodno hitno formirati državnu bazu podataka koja će, između ostalog, omogućiti i sankcionisanje neodgovornih vlasnika kao što je slučaj u svim evropskim zemljama. Za probleme sa lualicama su, dakle, krivi ljudi, kako oni koji problem generiraju tako i oni koji to ne sankcioniraju.

Prema tome, apsolutno nema potreba mijenjati Zakon i poništavati već postignuto, već mu napokon treba dati šansu i u potpunosti ga implementirati. Na kraju krajeva bez dobre implementacije ni izmijenjeni zakon neće dati rezultate. Eventualno bi se jedino moglo razmisliti o poboljšanju Zakona u dijelu koji se odnosi na preciznije utvrđivanje odgovornosti i rokova što sad možda nije najbolje urađeno, a što također doprinosi problemu. Poređenje BiH sa drugim zemljama nije u potpunosti relevantno jer su u tim zemljama skoro sve odredbe ovog Zakona već poodavno u potpunosti implementirane i situacija je s tog aspekta neuporediva. Predložene izmjene, po nama, ne odražavaju stručni pristup problemu jer se, prije svega, bave posljedicom a ne uzrokom problema, što nikad ne vodi rješenju. Osim toga njima se ne postiže ni proklamirano

finansijsko olakšanje za lokalne vlasti jer izmjene ostavljaju sve postojeće odredbe, za čije provođenje navodno nema novca, a na leđa vlasti tovar dodatnu odredbu – obavezu i trošak eutanazije. Ako zakon do sada nije mogao biti proveden zbog nedostatka sredstava kako će to tek biti sada kada znamo da je eutanazija poprilično skupa. Prema našim proračunima zapravo je daleko skuplje problem sa ovolikim brojem pasa lualica rješavati eutanazijom nego ga rješavati sistemski i u skladu sa odredbama zakona. Eutanazija je naime i do pet puta skuplja od sterilizacije. Preventivne mjere možda trebaju malo više vremena da djeluju ali sigurno su jeftinije, efikasnije i garantuju trajna rješenja. Međutim, niti ijedna takva mjera sama po sebi ne može dovesti do rješenja već samo sve zajedno kroz jedan politički pristup, tj. kroz cjelovitu primjenu zakona.

Nebrojeno puta smo ponovili da je „Doks Trust“ tu da pomogne i mi to i činimo ulaganjem u preventivne mjere tipa sterilizacije vlasničkih pasa u svrhu djelovanja na izvor problema, kao i korektivne mjere zaustavljanja rasta postojeće populacije kroz masovne sterilizacije. Tu su naravno i drugi naši programi kao što su edukacija djece, o tome kako biti siguran u prisusvu pasa, bilo vlasničkih bilo lualica, kao i trening za veterinare koje provodimo u saradnji sa fakultetom kako bi dobili što veći broj veterinara koji znaju vršiti hirurške sterilizacije. Određeni rezultati, iako evo u vrlo kratkom roku, mi smo faktički neki dan proslavili našu prvu godišnjicu, se već naziru. Ali naravno, neophodno je i jače uključivanje lokalnih vlasti u implementaciji Zakona, u kom slučaju bi sigurno rezultati došli mnogo prije.

Vijeće ministara BiH je još 08. aprila ove godine usvojilo mišljenje da je Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja u svom trenutnom obliku apsolutno provodljiv i mi apelujemo da se Zakon počne provoditi odmah i bez odlaganja i u cijelosti, kako bi, radeći zajedno, mogli što prije doći do rješenja, jer svi smo mi na istoj strani i svi imamo isti cilj – dobrobit i ljudi i životinja.

Hvala na pažnji.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Riječ sada ima Dalida Kozlić. Izvolite.

DALIDA KOZLIĆ

Poštovani gospodine Džaferović, svi učesnici javne rasprave, prije svega da vas pozdravim.

Moje ime je Dalida Kozlić, ja sam diplomirani pravnik i jedini bosanskohercegovački pravnik koji se bavi pravnom zaštitom istraživanjima slučajeva zlostavljanja životinja i dugogodišnji aktivista za prava i zaštitu životinu.

Prije svega moram da istaknem jednu veoma važnu činjenicu, mnogi od vas ovdje ne znaju zašto se nalaze ovdje i koja je svrha ove javne rasprave. Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja je Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja, on ima samo jednu funkciju – da štiti životinje, njihovu dobrobit i zdravlje. To nije zakon koji treba biti približen građanima, to je zakon koji mora da bude približen životinjama i da štiti životinje.

Od prijašnjih izlagača čuli smo najosnovnije o problemima koji su doveli do ovakvog stanja kada je u pitanju populacija napuštenih životinja. Ja ću samo još jednom, vrlo kratko,

napomenuti – nepostojanje državnog registra je dovelo do nemogućnosti da se mikročipovani psi unesu u jedinstven registar, da se utvrđuje ko napušta životinje i da se ti isti ljudi kažnjavaju. Zašto je bitno kažnjavanje? Kažnjavanje utiče na svijest građana, kažnjavanje potvrđuje da je nešto ilegalno, nezakonito i da se krše zakoni ove države. Zakon je sveto slovo i on se mora poštovati.

Vezano za skloništa za životinje, koja su gospoda prije mene pominjali, veoma je bitno napomenuti – nepoštivanje odredbi člana 28. Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja koji reguliše formiranje skloništa za životinje i Pravilnika o uslovima koje moraju ispunjavati skloništa za životinje je dovele, između ostalo, pored, znači napuštanja životinja i prakse nekažnjavanja, prekobrojno populacije napuštenih životinja na ulicama. Zbog čega mi nemamo skloništa za životinje i zbog čega su ona skloništa koja postoje logori za životinje? Odgovor je vrlo jasan, ja ću biti otvorena – zbog pranja novca vlasti. Zato što vlasti pod izlikom da nemaju finansijska sredstva kažu – pa mi ne možemo da finansiramo skloništa za životinje, a svakoga dana smo svjedoci kontinuiranog nenamjenskog trošenja budžetskih sredstava. Finansirati skloništa za životinje je obaveza, zakonska obaveza i niko ne smije preispitivati zbog čega, ta zakonska obaveza je takva, mora je provoditi. Skloništa za životinje kao što su ona u Prači, ..., Trebinju, Bratuncu, Goraždu, Gladnom Polju, Bihaću su logori. Svi oni upravnici, vlasnici, finansijeri tih skloništa za životinje bliski su lokalnim vlastima. Ta skloništa za životinje su paravan za pranje novca. Zbog toga možemo pričati o tome kao skloništa za životinje nisu uspjela. Uspjela bi da se provode sljedeće mjere – da se skloništa za životinje formiraju pod budnim nadzorom stručnih osoba koji jako dobro poznaju Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja i sve zakone ove države koji su relevantni za održavanje i formiranje skloništa za životinje. Zatim, kako je gospodin načelnik Opštine Stari Grad rekao, skloništa za životinje su starački domovi. Ne. Skloništa za životinje ne trebaju biti starački domovi, to trebaju biti centri za udomljavanje životinja, za liječenje životinja, za kastraciju i sterilizaciju životinja. I laž je da 153 KM košta mjesec za jednog psa u skloništu za životinje. Ta cijena se kreće negdje oko 50 maraka u zavisnosti od veličine životinje, karaktera i njegovog zdravstvenog stanja.

Veoma je bitno napomenuti i krivce zbog čega je ovo ovakvo stanje. To su veterinarske inspekcije, policije i tužilaštva. Veterinarske inspekcije su se potpuno oglušile o Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja, ponašaju se kao da taj zakon ne postoji. Primjer, veterinarski inspektor u Unsko-sanskom kantonu Fuad Bašić koji je meni lično rekao u telefonskom razgovoru – u Sanskom Mostu imamo logor za pse, na što sam ga ja pitala – a šta ste vi po članu tom i tom Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja uradili da se poboljšaju uslovi i da se kazne oni koji su odgovorni za takve uslove, on je meni odgovorio – ja nemam ništa s tim. Ja sam provela sat vremena na telefonu objašnjavajući gospodinu Bašiću njegove zakonske obaveze. Nadalje, primjer od sinoć – Edin Aganović, kantonalni veterinarski inspektor je uzeo sebi za pravo da na fejbuku komentariše Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja, da govori o tome kako je on neprimjenjiv i kako njega ne treba primjenjivati. Da li je to slika jednog državnog službenika kojeg mi svi ovdje plaćamo. Ne, nije slika državnog službenika, ne treba da bude takva slika.

Takođe želim da istaknem sljedeće – mnogobrojni su primjeri kršenja Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja. Ja ću samo kratko neke navesti. 02.09.2013. – za manje od 24 sata je ubijeno 8 pasa, i to vatrenim oružjem, u parku na teritoriji Dobrinje Sarajevo. Mart 2013. – ilegalni prevoz oko 20 napuštenih pasa sa teritorije Opštine Breza na teritoriju Opštine Ilijaš. Mart 2013. – odstrel napuštenih pasa u Visokom. 25.07.2013. – trovanje napuštenih pasa u Bugojnu. 06.09.2013. –

nezakonita akcija hvatanja i eutanaziranja napuštenih pasa u Opštini Ključ. Napominjem takođe da se Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja krši u svim svojim dijelovima, ne samo u pitanju kada su napuštene životinje, kao što su npr. organizovanje borbi pasa, bikova, ovnova, zatim izvođenje cirkuskih predstava, koje su zakonom zabranjene, sa životinjama. Takođe možemo biti svjedoci snimaka pasa koji se obučavaju za borbe koji učestvuju u borbama pasa koji se redovno objavljuju na društvenim mrežama.

Što se tiče Ureda za veterinarstvo, kojeg ja moram ovom prilikom da spomenem, možemo reći da je djelomično zakazao. Ured za veterinarstvo je nadležan da vrši nadzor nad provođenjem Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja. Činjenica je da Ured za veterinarstvo prepoznao probleme u implementaciji Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja, ali nije ništa učinio da se situacija poboljša u smislu da kažnjava, predlaže kažnjavanje i procesuiranje, kako prekršitelja zakona, tako i veterinarskih inspektora, tj. ovlaštenih službenih veterinara koji javno kažu da neće da provode Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja. Kratko ću se osvrnuti i na ...

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Molim Vas, molim Vas, vrijeme je već višestruko isteklo, ja Vas molim da privodite izlaganje kraju.

DALIDA KOZLIĆ

Evo još par rečenica.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Privodite kraju molim Vas, već imamo, dakle imam reakcije iz predsjedništva, molim Vas.

DALIDA KOZLIĆ

Eutanazija životinja u skloništima je tri do pet puta skuplja od održavanja skloništa za životinje i jedne od najefikasnijih metoda – kastracija i sterilizacija. Ono što želite uraditi sa uvođenjem eutanazije u skloništa je da se ubije problem. Problem nisu životinje, problem su ljudi koji, kao što sam navela, napuštaju životinje i problem su osobe koje su obavezne da provode Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja. Takođe niz mjera koji je u ovom aktu, Analiza implementacije Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja, naveden, čiji sam ja autor, bi poboljšale provođenje ovog Zakona.

Hvala vam lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Molim vas lijepo, dakle dogovorili smo se, ja ću od sada zaista prekidati nakon 5 minuta. Nemojte da zloupotrebljavate moju dobru volju da želim da čujem suštinu onoga što želite da kažete, netrebaju nam referati. Za 5 minuta se može kazati ono što je problem, inače imamo problem mi ovdje, neće kolege da slušaju. I ja takođe neću da slušam sve što ide izvan onoga što smo se dogovorili. I molim vas da ovo poštujuete.

Riječ ima Aida Čizmić. Izvolite.

AIDA ČIZMIĆ

Pozdravljam predsjedavajućeg i sve prisutne u sali. Iskazujem zadovoljstvo o ovoj raspravi. Zovem se Aida Čizmić i predsjednica sam Udruženja građana protiv okrutnosti nad životinjama „Prijatelji“ Mostar. Ujedno sam i predstavnik Organizacije ... iz Hamburga.

Društvo „Prijatelji“ za razliku od većine društava u BiH je okrenuto ka rješavanju uzroka problema kućnih ljubimaca na ulici i tako već pune tri godine radi na edukaciji djece u vrtićima, osnovnim i srednjim školama kao i šireg građanstva, sterilizaciji pasa i mačaka na ulici i kućnih ljubimaca koji imaju vlasnike i mikročipovanje vlasničkih pasa. U našem četverogodišnjem radu i u trenutnoj situaciji u Gradu Mostaru sa sigurnošću tvrdim, a što mogu i dokazati, da je Zakon o zaštiti i dobrobiti životinja u dijelu koji je namijenjen rješavanju problema pasa lualica apsolutno provodljiv. Situacija u Mostaru je daleko od idealne i postoje psi na ulici, naravno, međutim ne postoje čopori, ne postoje agresivni psi, postoje samo agresivni ljudi. ... evidentno da je zakon primjenjiv i ukoliko se u bilo kojoj mjeri pokuša primijeniti u našem četverogodišnjem mukotrpnom radu možemo reći ovo – problem jeste pas ali ga ne stvar pas već čovjek, pa bismo na ovoj raspravi trebali pričati o ljudima a ne o psima. Prvi problem je neodgovorni vlasnik, drugi problem ste vi, svi nivoi vlasti koji su dužni da implementiraju ovaj zakon – ured veterine, kantonalna veterinarska inspekcija, opštinska veterinarska inspekcija, veterinari, veterinarske stanice, policija, mediji.

Želim da mi se odgovori zašto se u četiri godine nije napravio registar kućnih ljubimaca, zašto se ni u jednoj prijavi zlostavljanja i mučenja životinja, tu upravo spada gorući problem izbacivanje pasa na ulicu, nije odgovorilo, niti se ijedan vlasnik kaznio, zašto nas niko niti na jednom nivou vlasti nije potražio i upitao za savjet kako da se riješi problem zajedničkim snagama? Zašto ovaj problem ili ovaj, zato što ovaj problem iziskuje rad, edukaciju, tačnu informiranost i zajedničku borbu. Problem prekobrojnosti pasa i mačaka u državi BiH rješavaju nevladine organizacije, fizička lica i strane organizacije i pojedinci iz inostranstva. Po strategiji, gospodo, koju imam i koju vodi društvo „Prijatelji“ na ulici dala je rezultate u ove četiri godine. Rješenje nije eutanazija, skloništa u koja ćemo samo trpati pse, ignoracija i vaš nerad. Rješenje je centralni registar pasa i mikročipiranje svih vlasničkih pasa koja stoje u zakonu. Sterilizacija vlasničkih pasa – u početku subvencija države, naročito ženka i oporezivanje ili plaćanje takse vlasnicima koji ne će da kastriraju svoje pse, a novac da se usmjeri u fond kojim bi se finansirala skloništa. Sterilizacija pasa na ulici, edukacija djece, veterinara, građana i vlasnika životinja, uspostava kontakta sa nevladinim organizacijama, kazne za neodgovorno ponašanje i zlostavljanje životinja, tako i za službenike na svim nivoima vlasti koji ne provode zakon. Pravljenje manjih skloništa koja će služiti za sklanjanje životinja koje su povrijeđene, stare, kuja sa okotima a ne 16 godina, koliko obično cuko živi, da tu provede čitav svoj vijek.

Na kraju još da dodam da u ovoj našoj napaćenoj državi, gdje je jako velika stopa nezaposlenosti a i ljudi koji rade jedva da uspijevaju nebiti gladni, veterinarska komora je podigla cijene kastracija što znači da će ovaj problem još više da se manifestuje. S obzirom da smo mi društvo koje finansira kastracije vlasničkih pasa i mačaka, i koja djeluje upravo na sam uzrok problema, cijena kastracije od 250 maraka je, blago rećno, bezobrazluk. Zahtijevam da se cijene kastracija vrte na prijašnje cijene a da se na drugi način država BiH približi državama Zapadne Evrope, prije svega po humanizmu a ne po dizanju cijena i stvaranju još većeg problema.

Oprostite, pitali ste – rješenja su ovdje. Ako želite pročitati možete ga dobiti, a Mostar je jedan od gradova koji je krenuo u kome nema ubijanja već rješenje problema i za 70% ga je riješio. Prijatno, hvala svima.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama, Vi ste se uklopili u ovo vrijeme od 5 minuta.

Sada je na redu Stevan Drašković, ali koleginica Nermina Zaimović je zamolila. Ja Vam se izvinjavam, ako možete da damo prednost koleginci, zastupnici u Parlamentu, onda govorite Vi.

Izvolite Nermina.

NERMINA ZAIMOVIĆ-UZUNOVIĆ

Sve vas lijepo pozdravljam.

Ja sam evidentno bila vrlo razočarana tokom diskusije koja je bila usmjerena na čitanje, na promoviranje projekta koji je kraljica dodijelila BiH i od koga neki imaju velike koriste. Ja sam smatrala da ćemo ovdje čuti riječi struke a ne političke poruke, kako se ovdje skupljaju poeni ...

Gospodo, svi koji ste ovdje prisutni, Parlament BiH je izabran od strane građana i mi štitimo građane i one građane koje ujedaju psi kao i one građane koji su siromašni, kao i one građane koji nemaju načina, mi smo njihov glas. Ovo je bio naš način kako da rješavamo stvari. Vaš način je, vaš način kako da rješavate problem koji imaju svi građani nije, evidentno nije uspješan. Mi se susrećemo svakim danom sa sve većim brojem pasa, niste nam gospodo iz nauke, ja uvažavam sve vaše reference, gospođo profesorice sa Veterinarskog fakulteta, ali isto tako Vi niste pričali ovdje stručno. Vi ste ovdje pričali politički promovirajući projekat iz kog imate koristi. Ja vas najljepše molim, ostale diskutante, da se okrenete ka onome zbog čega jesmo ovdje – kako da riješimo problem. Evidentno je da ovaj zakon koji imamo nije riješio problem. Nismo mi ovdje u Parlamentu izmislili, skupština općina i gradova je poslala zahtjev prije godinu dana Parlamentarnoj skupštini BiH da ponudi rješenje. Očigledno sve općine ne mogu da riješe problem, a isto tako ni vi koji ste, koji imate projekte namijenjene za rješavanje ovog problema. Hajmo zajednički da nađemo ono što odgovara građanima, ono što odgovara ljudima, a ne što odgovara humanitarnim organizacijama kojima je dobro od ovih budžeta. Zato vas pozivam, slušajući ovo sve i ove kritike, pomozite. Od tih sredstava koje imate ja vas najljepše molim da pomognete da se ovaj problem riješi a ne samo da imate lični interes.

U ovom periodu od jula mjeseca od kada je zakon ušao u parlamentarnu proceduru vi ste animirali desetine hiljada nevladinih, humanitarnih organizacija iz inostranstva, moji mejl boksovi su zatrpani brigom o našim psima iz Meksika, iz Brazila, iz Italije, zatrpan mi je mejl, i više, ja mislim da svako živo biće koje hoda iz Italije mi je poslalo mejl da protestuje protiv današnjeg ubijanja pasa. Oni nemaju pojma o čemu mi diskutujemo danas a šalju protesne mejlove. I molim vas, ja znam da vi lobirate da ostane ovaj zakon jer je to interes, materijalni interes ljudi koji rade u humanitarnim organizacijama, koje puštaju kad se po metodi – uhvati, tretiraj, pusti, puštaju te pse na ulice. Na ulicama se ne može hodati od pasa. Treba naći rješenje. Ovo rješenje koje je predviđeno zakonom evidentno, dokazano činjenično, nije dobro rješenje.

Hvala lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala kolegini Zaimović-Uzunović.

Sada riječ ima gospodin Stevan Drašković. Izvolite. Neka se pripremi Goran Jerkić, tako je kod mene, ja čitam po redosljedu. Dakle, ovo je lista prijavljenih i kada iscrpimo ovu listu onda ćemo završiti javnu raspravu. Izvolite.

STEVAN DRAŠKOVIĆ

Gospodo predsjedavajući, dame i gospodo, ja vas sve pozdravljam.

Dolazim iz Istočne Ilidže. I evo, uvažena poslanica oduzela mi je nekoliko rečenica. Ja sam ovdje došao na raspravu o Zakonu o zaštiti i dobrobiti životinja, međutim u ovim svim uvodnim izlaganjima isto sam osjetio, kao i poslanica, određenu vrstu lobiranja da ovaj zakon ostane na snazi. Ja odgovorno tvrdim, a imam veze sa ovim sa više aspekata, bavim se lovstvom, radim posao blizak ovome dijelu, ovaj zakon nije dobar. A nije dobar ni jedan zakon koji nije provodiv na terenu. Ovdje su građani postali ugrožena vrsta a psi lualice postali u povlaštenom položaju. Ovdje niko nije rekao kako i na koji način da mi prevaziđemo probleme. Pa ovdje niko nije za ubijanje, gospodo. Ali vas samo pitam, pogotovo pitam stručnjake sa Veterinarskog fakulteta, oni učestvuju u krojenju Zakona o lovstvu, tamo postoje zaštićene vrste i postoje nezaštićene vrste, tamo postoji godišnji plan odstrela plemenite vrste divljači koje su zaštićene lovostajem – zašto su psi lualice u odnosu na sve ostale životinje zaštićeni od svega i svačega, i samo se njima treba posvetiti puna pažnja. Ovdje treba naći mjesta i načina kako i na koji način prevazići ove probleme.

Ovdje su mnoge nevladine organizacije, ja ću samo pomenuti ovu iz Velike Britanije, dolazili su neki ljudi, predstavili se iz Velike Britanije, njima je kraljica dala novac, eto ne bi loše bilo, ... par hiljada maraka ... pomogne ovaj projekat. I oni su meni uputili nekog kurira, poslali neki ugovor, treba ..., ja kažem – hvala mi ovo nećemo. Niko od građana Opštine Istočna Ilidža, ne znam kolikog grada Sarajeva, je vidio te ljude koji hvataju te pse lualice na ulici. Ovdje svi brižni vode brigu, tako mediji, tako i nevladine organizacije, koliko je pasa lualica, ja neću da kažem ubijano, nego odstrijeljeno na terenu, ali niko nije vodio evidenciju koliko je djece, staraca, nedužnih građana ugrizi od strane pasa lualica. Pa da li vi zaista mislite da lokalne zajednice imaju toliki novac, a znamo kako žive naši stanovnici, veoma teško. A ja znam da je ovim ljudima dobro, ja to znam iz svoje sredine, veterinari su fino vas uzeli za ovaj projekat iz Velike Britanije.

Kastracija. Šta je kastracija? I to je nanošenje bola životinji. Zbog čega kroz ovaj zakon ne bi razvrstali, postoji pas ljubimac, kućni ljubima koji je možda pušten u par dana i koga je lako uhvatiti na terenu i odvesti u azil i da ima adekvatan tretman i adekvatan smještaj. Odgovorno tvrdim svaki pas lualica je divlja životinja veoma bliska vuku i opasna po građane, to ne može ni jedan radnik iz bilo kog azila da uhvati. Zato je neophodno ovim zakonom, da li izvršiti prebrojavanje, da li napraviti godišnji plan odstrela ovih pasa, kako ljudi ne bi bili u podređenom položaju.

I evo, jedna kolegini ili gospođica reče – ovdje, kaže, ne smije se dirati zakon. Pa mi smo ovdje došli slobodno da izrazimo ono što je na terenu. A ovo je zaista na terenu, vi ste svi građani BiH ... Bilo kako drugačije da kažemo to nije u redu. Ja se zaista zahvaljujem gospođi poslanici što

je ovako na jednostavan, evo da kažem na narodni način iznijela ovaj problem. Znači, ovaj zakon nije dobar, treba ga promijeniti, ne treba masovno ubijati životinje ili odstreljivati, ali treba naći način i metod. Ako Zakon o lovstvu kaže da su lovci dužni da predatora uklanjaju šta to znači, a svjedoci smo u urbanim sredinama nastrada plemenita divljač, građani ujedeni i niko ništa.

Evo, ja bih zamolio, pošto će poslanici odlučivati o ovome, ali ... samo problem, da na jedan način pokušamo da i pse lualice stavimo u isti položaj kao i ostale životinje. Niko ovdje ne štiti jagnjad, niko ovdje ne štiti telad, niko ovdje ne štiti svinje, jer to jedemo, ali pse lualice štitimo zato što imamo prevashodno privatni interes od svega toga.

Hvala, i toliko.

ŠEFIĆ DŽAFEROVIĆ

Hvala lijepo.

Riječ ima Goran Jerkić. I molim vas lijepo, dakle ovim ćemo zaključiti ..., pa ću pročitati listu govornika, došla su još tri na kraju. Poslije Gorana Jerkića ide Admir Hadžiemrić, Abid Drobo, Ibrahimović Hajrudin, Koldžo Nedžad, Selena Paunović, Zijad Jagodić, Adis Hrnjić, Vedran Muhović, Selver Keleštura i Aida Fereget. I to je kraj, dakle više nećemo primati prijave, zaključene su prijave.

Izvolite.

GORAN JERKIĆ

Hvala. Dobar dan. Ja sam Goran Jerkić, po zanimanju seljak a po obrazovanju pravnik. Dojadio mi biti pravnik pa hoću na selo. Dolazim iz Zenice.

Htio bih gospođi Čizmić reći da priča koju je rekla o Mostaru morao bih je provocirati na političkom fonu a to je o kojem Mostaru priča. Pošto znam o kojem priča mogu joj reći u ... to nije tako kako je ona ispričala. Zašto? Pa zato što sam malo i Mostarak kao što sam, malo više sam Zeničanin.

Htio bih sebi dati za pravo, s obzirom da sam pravnik, da gospođi Ingi, koja je dala sebi za pravo da priča o Zakonu da je primjenjiv, kao veterinaru ja kao pravnik joj kažem nije primjenjiv. Zoran primjer je Općina Zenica. Imamo čovjeka iz vlasti u Zenici i volio bih kad bismo njega isturili naprijed da govori o problemu Zenice o zaštiti pasa. Naš agilni načelnik je prihvatio se posla oko pravljenja azila, da rješava problem, cuke su markirani i što bi na kraju. Ništa. Prepun grad pasa. Volio bih kada bi profesorica došla kod nas, profesorica Filipović, i provozala biciklo po Kamberoviću. Ne bi joj trebalo ni desetak minuta. Ja vozim biciklo, inače sam vodič pasa registrovan u onoj vojsci, u JNA, tako da znam sa psima i ne bojim se pasa. Vlasnik sam trenutno dva psa. Moja Ava je otišla čuvati ovce na Kupres tako da nisam njezin vlasnik, dao sam je čovjeku, ljepše joj je s ovcama nego samnom, ali doći će jedan Tornjak najvjerovalnije na njezino mjesto. Dakle, jako volim pse.

O čemu pričam? Pričam o problemu kao pravnik. Ovaj Zakon nije primjenjiv. Zoran primjer je Općina Zenica. Zašto nije primjenjiv? Zato što nije normalan. Markirate pse, očistite pse i pustite ih na ulicu. Prije nego što je se pošlo sa ovim poslom raditi u Zenici je svake godine

ubijano 5.000 pasa. Kao dopisnik „Večernjeg lista“, jer sam desetak godina i to radio, negdje 2000. sam pokrenuo akciju, naslovna strana „Oslobođenja“, „Večernjeg lista“ i „Slobodne Dalmacije“ je bila oblijepljena slikom keruše koja je ubijena od strane kafilerije i mala štenad leže u lokvi krvi, dakle ja pokrenuo tu priču u „Večernjaku“. Dakle, nije normalno da mi pričate o tome – sterilisi i pusti. Zenica je krcata psima. Ja sam čovjek koji živi na selu i već četiri puta su mi uništene kokoške od pasa lotalica. Gospodin Stevan, ja sam mislio da ću biti usamljen, ono znate neću biti sam uraban, ali evo gospodin Stevan se registrova kao lovac pa dobro je, ima nas svakakvih. Dakle, pričam vam o problemu, praktičnom problemu. Blizu mene je bilo smetljište na kome su bili psi koji bukvalno, fino dođu meni u dvorište i razduže me od kokoški. Ja ponovo nabavim kokoši oni ponovo dođu. Šta mislite može li se koza boriti protiv psa? Može, ali protiv čopora pasa ne može. Dakle, moj komšija zaklo kozu zato što su mu psi poderali vime na kozi. Šta ćemo sa mojim komšijom čobanom kojem su psi napali i zaklali magare. Kome mi da tužimo i koga.

Dakle, Zakon nije primjenjiv. Ima rješenje. Znaete koje? Jako krvavo. Vuk. S Vlašića dođe vuk, onako u hodnju, ove godine u aprilu, ja sam samo 3,5 km od centra grada, dođe na Zmajevac i podere dva, tri vuka i vrati se ponovo na Vlašić. Opet će on doći jer zna da tu mu je leglo hrane. Dakle, gospodo kad kažete da seljaci dovlači pse u grad hoćete reći da je selo veće od grada. U Zenici to jeste, gotovo 60 procenata ljudi Općine Zenica živi na selu. Kako ćete registrovati pse i mačke na selu, molim vas lijepo, kad mene poštar na 3,5 km od centra grada ne može naći, ni vojna služba, pozivi, ovo, ono, niko me ne može naći. Dakle, sistem ne funkcioniše, nemojte pričati o nečemu, govorim o Zakonu o identifikaciji pasa i mačaka, o čekiranju. Pa to može u uređenoj Evropi, to je nekoliko koraka naprijed o ovome o čemu mi pričama. Mi pričamo o nečemu odmah. Ne govorimo o bjesnilu nego o ugrizu. Dakle, ne govorimo o posljedicama nego govorimo o trenutnom stanju. Znaete li da na tržištu nema lijeka AnaTe, nema. Dakle, zašto ne pričamo o tome?

Htio sam vam još nešto reći. 5 miliona eura u mom seljačkom žargonu, znaete šta je to? To je 20.000 radnih mjesta. Podajte ljudima, napuštena je zemlja, podajte ljudima sadnice pa da vidite 16.000 radnih mjesta na kojima će ljudi proizvoditi jabuku, krušku, šljivu, ovo, ono, a njih 4.000 će prodavati to što ovi proizvedu. To je 5 miliona eura.

Još nešto, pošto ovdje ima jako puno ljubitelja pasa, ljubitelja životinja, meni bi trebalo jedno mače. Ima li ko mače?

_____ (?)
/nije uključen mikrofoni/

GORAN JERKIĆ

Super, ja ću i tri sata ići pa mi dajte jedno, nije važno kakvo je samo neka lovi miševе. Druga stvar, nemojte mi trošiti moje vrijeme, druga stvar pošto je cijena koju sam čuo u Sarajevu 150 maraka za jednog psa meni bi trebalo jedno 4, 5 komada. Kod mene će, pošto sam vodič pasa kod mene će, zakačit ću ih za kolica pa će mi izvlačiti drva iz šume. Mogu ja i za manje, i 50 maraka je sasvim dovoljno.

Hvala.

Da, zaboravio sam reći koliki sam ljubitelj, ugledah gospodina Beriza, trenutno pišem knjigu o zeničkom prevrtaču, pa da ljuditelje životinja upoznam – BiH ima sedam rasa golubova koje niste spomenuli, od kojih je sarajevski prevrtač, je li tako, ... prevrtač i zenički prevrtač. Ima ih još sedam. U BiH žive samo bosanci kada se gledaju golubovi, svi gaje prevrtače.

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Dobro, hvala Vama.

Molim vas lijepo, mislim da nema potrebe da jedni drugima replicirate, mislim da nema potrebe da vodimo raspravu između sebe. Ovdje smo vas pozvali da nam iznesete vaše stavove. Mi ćemo to sve snimiti, dostaviti onima koji donose odluke. Dakle, to je svrha ovoga. Ništa se ne postiže međusobnom raspravom, prozivanjima, optuživanjem. Ja vas molim da se od toga, da se suzdržite od toga. Ja znam da je to teško, ali eto molim vas, pozivam vas da se tako ponašamo.

Admir Hadžiemrić, a neka se pripremi Abid Drobo.

ADMIR HADŽIEMRIĆ

Poštovani predsjedavajući, cijeni zastupnice i zastupnici, cijenjeni posjetioci učesnici ove rasprave.

Zovem se Admir Hadžiemrić i trenutno obnašam dužnost načelnika Opštine Travnik.

Znači, ja treba da provedem zakon. Ja treba da napravim kompromis između ljudi i napuštenih životinja koji imaju zajednički prostor i zajedničko prebivalište, imaju zajedničke puteve kretanja. Našli su se u ulozi onih koji dijele i hranu, otpad od ovih pripada ovima. I ono što mi radimo u zadnje dvije godine je kastracija, sterilizacija, uhvati, kastriraj, steriliši i pusti ih. I onda mi pogine dijete koje bježi ispred čopora pasa koje se hoće igrati sa njom, u neka doba istrči pred semafor bježeći od njih. Nezvanična verzija. Djeteta nema, otišlo pod auto. Neki dan mi dođu dva roditelja, otac i majka jednog dvogodišnjeg djeteta koje se šetajući ulicom u samom centru grada, na gradskom trgu, znate kako dvogodišnje dijete pomalo trčkara, našlo licem u raljama psa koji je obilježen, kastriran, sterilisan. Znate kako izgleda to dvoje roditelja koji dođu načelniku općine i kažu – šta sad?

Nisam došao vodje da kažem ni stojim na jednoj ili drugoj strani. Dajte ljudi da provedemo Zakon, da ga učinimo provodivim. Ako mislite da Opština Travnik, u kojoj iz budžeta pokušavamo izdvojiti dio sredstava za pomoć boračkoj populaciji, braniteljskoj populaciji da bi im dali hljeba da jedu, jer ljudi nemaju hljeba da jedu, ja ću kontrirati onoj gospođici koja je rekla da zbrinjavanje jednog psa košta mjesečno 50 maraka. Ja znam da svaka radnja i svaka poduzeta radnja zahtijeva određena sredstva. A sad ću vam zorno reći koliko to košta. Ako imamo azil za pse, najmanji mogući, i ako dobijemo saglasnost neke mjesne zajednice da se tamo nalazi, od građana, za to mi treba najmanje četiri čovjeka koji će opsluživati taj azil, i kada ga napravim da dobijem donaciju, ta četiri čovjeka trebaju platu. Minimalna plata sa doprinosima u Srednje-bosanskom kantonu je, ja ću biti totalno otvoren, 1.000 maraka. To je 4.000. Trebaju mi dva veterinara, pa njima da dam i osnovnu platu 1.000 maraka, sad ja lupam ovo, ali hoću da budem zoran, to je još 4.000 maraka. Sa dva veterinara, ako pristanu, jer ovdje imaju jako dobru priliku kao što su imali kad je proglašena bruceloza da dobro zarade. Ovo su oni pripravnici koji su završili pa im treba da završe

pripravnički staž pa će pristati da rade tu dok nekako ne otvore ordinaciju, koštaju još 4.000 maraka i plus hrana, kastracija, sterilizacija, itd. I onda nađete ponudu dajete javni oglas ko će vam ponuditi najpovoljniju ponudu za organizaciju azila i dobijete ponudu na dnevnoj osnovi za jednog psa bez kastracije i sterilizacije 4,80 maraka. Pas košta 150 maraka zbrinjavanje, beskonačno(?).

Znate koliku dijelim pomoć kad mi zatraže socijalni slučajevi da im pomognem. Da pošalju dijete iz 34 km udaljenog Mehurića u srednju školu u Travnik mjesečna karta košta 105 maraka za jedno dijete. Oni ne rade, bave se poljoprivredom i ako imaju dvoje djece samo mjesečna karta, bez one kifle koju djetetu treba dati, košta 105 maraka. Otići ću daleko. Vratću se na, tim ljudima dam jednom godišnje iz budžeta 100, 150 maraka, jer je more takvih, a da ne govorimo koliko je ljudima potrebno za dolazak u Sarajevo, za liječenje, kemoterapiju i ostalo. Oni su svi kod načelnika sa zahtjevima.

Ja sam i dalje na tome da ne trebamo božije stvorove bez razloga uklanjati, eutanazirati, samo tražim da napravimo provodivo rješenje. Moram biti sad malo sarkastičan jer imam takvu situaciju u Travniku a ne onu koju nam je nametnulo neko udruženje iz Engleske, pa imamo udruženje ljubitelja životinja koji hodaju ulicom, snimaju već snimljene, obilježene, kastrirane i sterilizirane pse, za koje ja imam svaku fotografiju, jer sam platio sterilizaciju ženke 128 maraka plus PDV, kastraciju mužjaka 80 maraka plus PDV, njegovo zbrinjavanje i puštanje nazad, i imam fotografiju njegovu, markicu i broj da znam šta sam uradio, i onda mi dođe ljubitelj životinja – a, niste ih pelcovali, odnosno ne znam protiv bjesnila, hoćete da napravite, nije mi ni palo na pamet, da proglasite neku lisicu bijesnom i da onda uništite to sve. Dakle, jako dobro vode računa o tome, jer po jednom psu evidentiranom koje oni evidentiraju dobiju određenu apanažu da bi ih hranili, jer ih imaju sve evidentirane izvana. Ja se ne mogu sa budžeto Općine Travnik, koji ima masu svih potreba, nositi sa još jednim, moram se pridružiti konstataciji nekog mog prethodnika koji je rekao, hotelom za pse sa jednom, dvije ili tri zvjezdice, i to beskonačno. Hajte dragi ljubitelji životinja, ako već imamo sredstva sa strane, pomozite nam da provedemo Zakon, natjerat ćemo mi i nadležnosti kantona, dakle, a ne opštine, mi nemamo veterinarsku inspekciju u općini, to je nadležnost kantona na čitavom prostoru. Mi u Travniku imamo 540 km² i 36 naseljenih mjesta, ono što je maloprije govorio kolega, imamo slučajeve da imam ljubitelja životinja koji uzgajaju magarce i ponije pa im čopori divljih pasa, ne vukova, rastrgaju magarca, a da ne govorimo o ovčarima kojim čopori podivljalih pasa rastrgaju ovce, zakolju, poderu vimena i ostalo.

Dakle, imamo debel problem, ja mu ne znam rješenje, ovaj Zakon nije. Nije provodiv jer nemamo sredstva. Za svako provođenje su potrebna sredstva i potrebno je tačno zadužiti one – ko će šta kako uraditi. Budžet općine kojoj sa nivoa države, Federacije, ko god može kako skida sredstva a dodaje nadležnosti ne može izdržati da se na ležeran kraljevski način odnosi prema životinjama, u ovom slučaju psima. I postoji konstatacija, u Travniku smo mi zaista imali i golubove, više ih nemamo izuzev onih – travničko kratkokljunog goluba koji je prvak, svjetski prvak u Lajpcigu prošle godine. Dakle, volimo pse, volimo životinje, imamo i autohtonog psa Tornjaka koji je takođe došao iz Travnika, i nismo neosjetljivi prema toj kategoriji, onda smo i bogobojažni, ali je činjenica da ljudi moji ne možemo biti ovdje u dva tabora da riješimo problem. Imate li sredstva pomozite nam da ga riješimo, a ne imate li sredstva zadržat ćemo ga za sebe.

I znate, još ću završiti sa ovim, zaista, zadnja konstatacija jedne zagrižene ljubiteljice pasa koja solidno dobija novac iz inostranstva zato što je ljubitelj, je bila ovako – nećete promijeniti Zakon znam ja to. Nisam ni imao namjeru da ga mijenjam. Apelujem, pomozite ljudi da sutra

možemo i dalje hodati ulicama. Nemoguće je smanjiti broj pasa, odnosno broj napuštenih životinja, jer mačaka više nemamo pa se emotivno vežemo za pse jer su oni najveći problem, evidentno, nemogu ih ukloniti s ulice a da istovremeno ne predstavljaju opasnost za ono malo djeteta, eto nedavno za lice ga je ujelo. Sreća pa su bili tu roditelji pa su uspjeli nekako da ih razdvoje. Znaite kako to izgleda, nemojte da nam se desi Bukurešt, u Travniku se to nešto slično već desilo.

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala vama.

Abid Drobo. Neka se pripremi Ibrahimović Hajrudin.

ABID DROBO

Uvaženi parlamentarci, dame i gospodo načelnici, predstavnici nevladinih organizacija, koristim priliku da vas pozdravim i da zahvalim našem Parlamentu koji je omogućio da svi ovako, svako na svoj način, na način kako misli da kaže, da progovorimo oko ovog Zakona.

Moj stav je da nam ni danas ni inače, a vezano za ovu materiju, ne trebaju isključivosti. Ne trebaju nam radikalni stavovi. Treba nam realan pristup. Mislim, volio bih da neko iziđe dovoljno i stručan i lokventan i pametan, da me ubjedi da trenutno nemamo problem. Da trenutno svi pratimo, znači ja volim životinje, imam životinju u kući znači, koja je uredno održavana, hranjena itd. Tako da ni jedan član udruženja, ne mogu mu dozvoliti da kaže da je on ljubitelj a ja nisam. Mislim da ne trebamo bježati od stava ljudi, ovo je naša država, naši gradovi, naši građani, naše životinje, a imamo problem. Mislim da od toga ne trebamo pobjeći i da će naši parlamentarci iz ovih svih diskusija, koje su evo danas i oprečne, da će imati dovoljno snage i volje i htjenja i znanja i stručnosti, imamo ovdje dva profesora. Doduše, veterinarski, doktor je veterinar, doduše priče su bile potpuno različite, ali dajte, po meni, Ured za veterinarstvo da li je predlagač, ne koristiti veterinarske doktore nauka, mislim da.... Pravilnici za skloništa i higijenske servise, po meni, jer sam silom prilika morao da ih u pola noći, kada me se probudi, znam ih napamet. Mislim, moj stav, pošto je predsjedavajući rekao da stavovi, da treba olabaviti malo kriterije. Kriteriji su prestrogi, 3 kvadrata, 4 kvadrata i sve ostalo, mislim da to država BiH, odnosno općine ne mogu izdržati.

Ovaj Zakon je vjerovatno bio jedan od uslova za približavanje EU, međutim i sjećam se isto riječi uvaženog profesora, da ne imenujem, ponovo veterinarskih, doktor nauka koji je rekao – ljudi nije dobro ako je Zakon proizveo problem. Ne trebamo bježati od toga da Zakon zaista jeste proizveo problem. Dajte da vidimo iz svega ovoga, Zakon bi trebao, moj stav, ja sam imao tu kao uvažena zastupnica Uzunović, imao sam i ja problem da sam imao internetsku torturu od udruženja, ne znam ni ja odakle, reću vam o čemu se radi i još taj problem nismo riješili.

U Travniku imamo neodgovornog vlasnika, ne da ih baca na ulicu, nego ima u centru sela 40 pasa. Imali smo peticije i svega, niko joj ništa ne može. Mislim da moramo naći mjeru. Gdje je mjera? Treba, Zakon jasno treba staviti na pravo mjesto udruženja koja, po meni, imaju sada preveliku ulogu i u Uredu za veterinarstvo, puno ih se pita, a problemi su evo, moj načelnik je tu,

problemi su kod načelnika općina. Ne dolazi ni jedan građanin, ni jednom udruženju, dolazi načelnicima, proziva se i Parlamentarna skupština.

Evo, biću kratak, obaveze vlasnika. Ko ih kontroliše? Imamo toga. Međutim, da li kantonalni veterinarski inspektori imaju snage, da li u Zakonu eventualno razmišljati o proširenju nadležnosti i na općinske i komunalne inspektore, proširenju nadležnosti na policiju? Mislim da trenutno samo se tamo spominje službeni veterinar, niko nema jasan stav ko je službeni veterinar. Je li to .... neka piše ako je to Kantonalna veterinarska inspekcija. Moj stav je jasan, da se prošire nadležnosti na druge inspekcije. Ured za veterinarstvo, mislim da nam mora pomoći, općine nemaju stručnjake, općine nemaju veterinare ljudi. Ima li, ja ne znam ima li ijedna općina u državi, da ima uposlenog veterinara. Ured za veterinarstvo, mi do sada bar nismo osjetili prisustvo na terenu, mora nam pomagati i edukacijama, da nas prvo obuča, da mi možemo dalje obučavati.

I ove modele pravilnika kojim bi te i neodgovorne, imamo one koji ih izbacuju na ulicu, a imamo i one koji ih drže mimo svih pravila, da nam i tu struka pomogne, izraditi pravilnike o držanju kućnih ljubimaca itd. I moj stav, nedvosmislen znači, da pored svih ovih mjera, Zakon je u suštini ok, trebamo ga doraditi, pošto imamo problem. Skloniša olabaviti malo kriterije i po meni, jasno propisati period do kada su u skloništima, a svi ljubitelji i ja i svi, za tih 15, 30, 60 dana, za koliko se odlučimo, da imaju priliku da udome psa.

I molim vas, isključivost nam ne treba, radikalni stavovi nam ne trebaju. Svi imamo priču, imamo problem, imamo građane i hajte da ga zajedno riješavamo. I profesorica koja je imala stavove da ne treba ništa dirati, i uvaženi profesor koji je kazao, dajte da pomirimo to sve. Ja sam neke sasvim druge struke, ali imamo problem, dajte da ga riješavamo.

Toliko, hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala vama.

Riječ ima Ibrahimović Hajrudin, a neka se pripremi Nedžad Koldžo.

HAJRUDIN IBRAHIMOVIĆ

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo, nadam se da ..... isključiti ovo, ... vremena koje mi je dozvoljeno. Ali neću uzeti ni pet minuta.

Dolazim ispred Ureda gradonačelnika grada Sarajeva i nažalost, konstatujem da je mnogo vremena potrošeno za samoreklamu, propagandu određenih ideja koje zastupaju određene grupacije, a najmanje se pomoglo predstavnicima Parlamenta BiH koji nakon pet godina donošenja Zakona, treba da procijeni objektivno doseže i domete primjene Zakona i osvrt na predložene izmjene Zakona, koje su posljedice zahtjeva ljudi koji se direktno susreću sa njegovom primjenom.

Ono gdje sam duboko razočaran je, da do dana današnjeg, nema ozbiljne analize struke. I, mi smo sad amateri, odnosno potpuno, jedan inženjer diskutuje o problemu koji malo razumije, malo ne razumije, utrošio sam mjesec i po dana da konsultujem onoliko zakona koliko sam mogao naći na dostupnim vezama, kojima komuniciram.

Zakonodavcu postavljam sa ovog mjesta i javnosti BiH dva pitanja. U bližem i širem okruženju, a ja sam našao da ni Hrvatska, ni Srbija, ni RS, odgovorićete mi je li još uvijek u primjeni Zakon RS-a iz 2008. godine, ni RS, ni većina zemalja Evrope, nema isključenu eutanaziju poslije određenog vremena provedenog u azilu. Je li to BiH ponovo predmet nekog eksperimenta, gdje se iz našeg Zakona ta mogućnost isključuje?

Brkoj dva, teorija uhvati, steriliši i pusti, je po meni, a urbani dijelovi BiH to najbolje osjećaju, je neprimjenjiva. Ja se slažem da ona bude u nekim ruralnim područjima, gdje ćemo ga vratiti u prirodno stanište, kao što je tamo navedeno, ali za Bašćaršiju, za Marijin Dvor, za Grbavicu, nema, nema struke koja će me ubijediti da je normalno da vi životinju koja je sticajem okolnosti, kako se našla na ulici sada je to drugo pitanje, vratite na mjesto gdje je uhvaćena ili gdje je već našla, udomaćila se, odnosno našla određeni prostor.

Podržavam apsolutno predložene izmjene Zakona i naravno, naravno treba insistirati prije svega od veterinarske struke da da svoj odgovor na pitanja koja mi laici ne možemo dati. Ja imam zahtjeva koji su konstantni, dnevno kao i vi svi koji se susreću i obavezni su da riješavaju problem. Građanina nije briga ko je nadležan, je li općina, je li grad, je li kanton, je li država, je li Federacija, on neće da mu se dijete na izlazu iz haustora susretne sa cukom. On da može držati cuku, on bi ga držao u stanu. Nažalost kažem, pojedina rješenja Zakona su dovela do toga da mi koji smo ljubitelji životinja, onaj ko može, on drži mačku, govorim u urbanim sredinama, znači gradskim, ko ima prostora drži cuku, čak u stanovima znate da imaju male pudlice ... ali ono što je na našim ulicama, ne znam koje su vrste. To su već neki mješanci koji Boga pitaj koje, još ako se nastavi problem ne riješavati, oni će biti iz kategorija ne znam ni ja kojih.

Ne bi dobro bilo da danas odemo sa ovog mjesta, da konkretno ne predložimo makar u naznakama, u kom pravcu ići. Ja sam naznačio ova dva problema i volio bih prije nego što napustim ovu salu, da me ubijedite da je ovo što je napisala i treba da provodi BiH, samo ovaj, i da će tako ići evropsko zakonodavstvo u budućnosti, a mi smo ti koji treba to da pokažemo da može, i da je problem vraćanja markiranih, sterilisanih i označenih pasa na ulicu riješiv, puštajući prirodno, prirodno da odumre određeni broj. Naravno, sa svim mehanizmima sprečavanja zloupotreba eutanazija u azilima neopravdanih, bivšeg postupanja na prihvatanju i onim rješenjima koja Zakon propisuje, se slažem, ali jednostavno, mi svi smo krivi. Tražiti danas krivca zašto se za pet godina pojavilo hiljada i hiljada pasa na ulicama, od načelnika do svih onih nivoa koji su trebali sa ovim problemima da se susretnu, pri izradi nacrtu zakona, odnosno prije njegovog usvajanja i sa posljedicama koje će se pojaviti pri implementaciji.

Mi, najveći broj nas koji sjedi ovdje, moramo naći odgovor kako dalje. Nemojte da pribjegavamo ilegalnim metodama pomora, odnosno genocida, kao što je uvažena profesorica rekla na početku. Ali ako budemo prisiljeni, neko da uzme Zakon u svoje ruke, još će reći ako mu ugrize dijete ili bude nemogućnosti da spava u neboderu ili negdje tamo u prigradskim dijelovima naselja, ljudi će se samoorganizirati. U tom smislu ja vas molim da prije svega poslanicima damo dovoljno argumenata da preispitaju zakonska rješenja koja su ponuđena, nađu najbolja, u dogovoru sa strukom, šta i kako dalje, od čipiranja, od prvog koraka koji nije učinjen evidencija, selekcija, pa onda tretmana u higijenskim, odnosno formiranje higijenskih servisa, do tretiranja u azil.

Zahvaljujem vam svima i nemojte da nas proglase prvim šinterima svojih krajeva, zato što ćemo morati i to da riješimo, nego od dokazanih prijatelja i ljubitelja životinja da postanemo ono što nam nije padalo napamet.

Zahvaljujem.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala lijepo.

Dakle, stenogram sa ove rasprave će doći pred zastupnike, sa listom učesnika. Dakle, zastupnici, cijeli Parlament će moći vidjeti ko se kako prema ovom pitanju u BiH odnosio, počev od Vijeća ministra, pa do svih nas članova Parlamenta i svih vas ovdje prisutnih u ovoj sali, načelnika općina i slika sama o sebi govori sve, a mi idemo dalje.

Gospodin Koldžo Nedžad, neka se pripremi Selena Paunović. Dakle, izvinjavam se, dobro. Samo vi popravite, ja ću kazati kako se vi zovete, Jelena Paunović.

Izvolite, Nedžade izvolite.

NEDŽAD KOLDŽO

Poštovani gospodine Džaferović, poštovani parlamentarci, cijenjeni učesnici u ovoj Javnoj raspravi, ja sam Nedžad Koldžo načelnik Općine Novo Sarajevo i član Predsjedništva Saveza gradova i općina Federacije.

Čini mi se da uz predstavnike Grada Sarajeva sam ja ovdje jedini predstavnik sarajevskih općina i gledaću da zaista bez imalo emocija, čisto sa aspekata pravne struke, a mislim da je svaki zakon prije svega obaveza da se definiše na jedan pravni, provodiv način, i pokušaću da čitav taj problem prikažem u svjetlu onoga što je činjenica koja je evidentno jasna svima, da je taj Zakon zaista neprovodi. A zašto je neprovodiv, vidjet ćemo, ja ću dati par primjera, a posebno da ukažem kako to izgleda sa aspekta Sarajeva.

Znači, prije svega, ja dlozaim iz općine koja spada u red relativno jakih, vrlo gusto naseljenih općina BiH, koja je prva počela potpunu primjenu ovog Zakona u onim svim segmentima u kojim je to mogla uraditi. Znači mi smo prvi prije četiri godine započeli program kastracija i sterilizacija, u kojem je učestvovao i Veterinarski fakultet koji se nalazi na našoj teritoriji, kao dio službi Civilne zaštite Općine Novo Sarajevo. Zatim smo poduzeli mjere i proveli prvi izradu registra vlasničkih pasa na teritoriji Općine Novo Sarajevo. Činili smo i one sve ostale stvari koje smo mogli da činimo, ali vjerujte, ni za jedan milimetar se nismo primakli rješenju ovog problema iz prostog razloga, što taj Zakon koliko god bio emotivno donesen, a i sam spadam u ljubitelje životinja i sam sam vlasnik dva vlasnička psa koji takođe nisu nikome na teretu, koji su znači u okviru onoga što Zakon predviđa. Prema tome, suočeni smo sa svakodnevnim problemom, da taj broj koliko god se trudili da ga suzbijemo, je ustvari svaki dan sve veći i veći. Rezultat je to vjerovatno i toga što se i iz drugih opština dovlače psi. Imamo registrovanih i policijskih zapisnika, da se psi dovlače čak i sa drugog entiteta. Vjerovatno je tim psima teško i dokazati da postoje općinske granice i da pas registrovan u opštini Centar, ne smije da prođe tramvajske šine kod Tehničke škole, zato što zalazi u teritoriju druge općine, isto tako je i dole na Otoci. Međutim, rekao sam činjenica je da je Zakon tehnički, znači tehnički, ne kažem da on nije dobro koncipiran

u smislu onoga što se njime želilo postići, iako se na taj način definisao samo jedan problem, a to nam je cijenjeni profesor Gagić jako dobro pojasnio. Suština je znači u tome da član 2. Zakona imaju definisana tri jasna pojma u čitavom nizu različitih pojmova koji se ne mogu primjeniti ni upotrijebiti za definisanje ove naše sadašnje situacije. Jedan je znači, onaj član f) kojim se definiše šta je to izgubljena životinja, drugi je član k) koja definiše šta je to napuštena životinja i vrhunac svemu tome je još dodatno i stav e) kojim se definiše pojam imatelja ili posjednika životinje. Kada sve to ukomponujete, onda dođete do jednostavnog zaključka, da mi ustvari imamo problem ne sa onim što je definisano u Zakonu, nego s onim što je ustvari izvan Zakona. A to su upravo ovi psi koji se zovu imenom psi lualice ili ne znam kako već drugo. Teoretski, stručno bi trebali da spadaju u kategoriju domaćih životinja. Međutim, činjenica da su oni već 15-20-30 pokoljenja, legala izvan onog segmenta domaćih životinja, da su oni na osnovu toga vjerovatno i podivljali, što rezultira i velikim brojem ujeda i nemogućnosti da se uklope u suživot u gusto naseljenim zonama grada sa građanima, dovodi nas do tog da imamo zaista, zaista, zaista veliki problem. I dakle, odmah da me razumijete, ja nisam aprioriti ni za jedno drastično rješenje, ali prvo od čega moramo početi je to, da sve ove mjere, evo primjer je Novo Sarajevo, koje smo primjenili do sada u skladu sa Zakonom, nisu dali adekvatne rezultate.

Takođe, kad gledate malo na Sarajevo, onda je posebna priča vezana za same nadležnosti. Naime, kada gledate sa pravnog aspekta, ova oblast ovako kako je u Zakonu definisano, spada u komunalnu djelatnost i u veterinarsku djelatnost. U Sarajevu, ni jedna općina nema nadležnosti ni po pitanju veterinarstva, ni po pitanju komunalnih nadležnosti, oni su na kantonu, ali u Zakonu stoji općina. E sad, znači ako ne odvozimo smeće, ako se ne bavimo dopremom vode, gasa, struje, ako nemamo veterinarske službe na svom raspolaganju, kako se možemo baviti ovom nadležnosti. Ovo što je rekao i načelnik Emrić mi nemamo službe, nemamo mogućnosti da se ovim bavimo. Možemo nešto kroz civilnu zaštitu, ali i to je stvar koja bi se onda trebala na drugačiji način definisati zato što je ovaj Zakon, ovako kako je definisan, u sukobu sa čitavim nizom drugih zakona. Evo konkretno znači, Zakon o zaštiti i spašavanju ne predviđa da je ovo neka interventna stvar za koju se mogu upotrebljavati sredstva iz civilne zaštite. A moram vam reći da je naša procjena za rješavanje ove problematike na način kroz zbrinjavanje u azilu, kako to Zakon predviđa doživotno, ta finansijska procjena je od prilike negdje 3 miliona KM godišnje. Vrlo jednostavna računica, oko 1.500 do 1.600 pasa, 12 mjeseci, 150 maraka neka prosječna cijena, bilo gdje u BiH za zbrinjavanje jednog takvog psa. Dođete do sume od 3 miliona KM.

Budžet Općine Novo Sarajevo, kao jedne vrlo jake općine je negdje 25 miliona, u opštem fondu kojem se finansiraju sve socijalne potrebe, boračka zaštita, uključivši i stipendije koje Općina Novo Sarajevo daje najviše u BiH u odnosu na broj stanovnika, u tom fondu je milion maraka. Što znači, da sve to prekinemo i da taj milion damo za ove pse, nama još uvijek hvale dva miliona da riješimo ovaj problem. I ne znam odakle ćemo naći ta sredstva, jer općinski budžeti su struktuirani u skladu sa drugim zakonima. Federalni Zakon o budžetima koji definiše način i strukturu općinskih budžeta, vrlo jasno i decidno kaže, da svaka obaveza mora imati procjenu koštanja i izvor sredstava. U ovom slučaju, u ovom Zakonu, mi nemamo ni jedno ni drugo, da imamo možda bi situacija bila drugačija. Dakle, možda je rješenje da se pravi neka taksa, da se na neki drugi način od onih koji imaju sredstva, ta sredstva obezbijede. Ali zaista, ovako, na ovakav način, shvatite da općine apsolutno, čak i one jake, nisu ustanju da ovaj problem razriješe i iz tog razloga je moja glavna primjedba na sam Zakon, a to upravo dakle, što to Zakon uopšte nije uvažio. Da ne kažem postojanje pravilnika koji su takvi kakvi su, i evo kolega Emrić je jako dobro

rekao, to je prenio ustvari ono što je bio zaključak, odnosno jedan od segmenata diskusije na sjednici Saveza gradova i općina na kojoj su bili prisutni svi načelnici iz Federacije, koji su jednodušno podržali zaključak, da se traži izmjena ovog Zakona, kako bi on postao provodiv. Izmeđuostalog jedna od tih priča je bila i to, što zaista kada pročitate pravilnik, vidjet ćete da je tačno, da su kriteriji za taj azil za pse, odnosno prihvatilište za pse, maltene jednaki hotelu sa dvije ili tri zvjezdice, jer predviđa čini mi se 9 kvadrata korisne površine, od prilike toliko je standardizacija jednokrevetne sobe u hotelu.

Prema tome, moramo voditi računa o trenutku u kojem živimo. Ja obično nemam običaj da se osvrćem na neke diskusije, svak ima pravo da kaže, pogotovo u Parlamentu ili kada dođe u Parlament, ali zaista ne mogu da prećutim jednu od stvari koje sam čuo, jedna od ne vidim je sada ovdje, od učesnica u raspravi je rekla, kakav zakon, kakvi građani, šta hoće, ovaj Zakon ne treba da bude približen građanima. Pa zakoni se, ja vas moram podsjetiti i parlamentarce i sve ostale, donose upravo zbog građana. Mi nažalost, smo sada u situaciji koju niko ne može opovrći, da imamo Zakon o dobrobiti životinja. Nažalost, nemamo zakon o dobrobiti ljudi, a ljudi su najveća osnova, nosilac suvereniteta države, ljudi su na kraju ti koji biraju predstavnike da zaštite njihove interese. I zakon koji je neko donio, a ne riješava, nego prouzrokuje probleme, je sigurno prije svega problem i Parlamenta i sigurno da takav zakon treba promijeniti.

Ono što ću još na kraju reći, to je da, a žao mi je što nema moje prijateljice, gospođe Inge Dujmović, s obzirom da je ona bila prisutna na toj javnoj raspravi u Savezu gradova i općina, kada sam ja postavio pitanje, s obzirom da je u njenoj prezentaciji, cijelom prezentacijom se provodio termin psi lualice, psi lualice. Onda sam ja rekao – izvinite ja sam 25 puta pročitao Zakon, to nisam našao u Zakonu, recite mi gdje ste to našli? Njen odgovor je bio, kaže to se podrazumjeva. Ja moram upozoriti na to, dakle sa pravnog aspekta, kada dođe stvar do sud, do bilo čega, ništa se ne podrazumjeva. Ono što je u zakonu napisano, to je napisano, to je fakt, to je na kraju krajeva činjenica ili korpus delikta kako ste to uradili i onda zavisi kakav će biti odnos suda prema vama. Zašto ovo govorim? Pa govorim zato što ovo zahtijeva izuzetno velika finansijska sredstva koja nisu nigdje definisana, što praktično, da bi se poštovao ovaj Zakon, dovodi u situaciju sve načelnike opština ili druge organe, da moraju kršiti čitav niz drugih zakona i da zbog toga mogu da dođu na sud. A kada dođu na sud, vjerujte ni jedan sud neće uvažiti to da mi kažemo, znate mi smo to morali i to se predpostavljamo podrazumjeva, de i vi to malo podrazumite pod to. Ne, sudovi vjerujte, onda kažu nenamjensko trošenje sredstava, na osnovu kojeg zakona ste vi upotrijebili tolika sredstva za to ili to? E ja zato molim parlamentarce, čestitam gospođi koja je imala hrabrost i razumjevanje da pokrene ovu izmjenu Zakona, ne kažem da je ovaj predloženi prijedlog možda najidealniji, ali evo zato je kažem ova rasprava ovako široka. Apelujem zaista da se shvati nesvršishodnost postojećeg Zakona, da ovaj Zakon zaista samo generiše probleme, on ih ne riješava. Da je to zaista tako, vjerujte govori činjenica koju je neko spomenuo, da praktično pošto se pozivamo stalno na EU, na njihove standarde, izuzev Grčke, za koju ja lično mislim da nije pametno slijediti njihov put, vidjeli smo jel' u kakvoj su ljudi situaciji, ne vjerujem da bi nama neko pomogao kao njima, ali je činjenica dakle da samo Grčka ima neograničen boravak u azilu, sve druge evropske države imaju taj termin jasno definisan, imaju procedure jasno definisane. Ako nismo ustanju da sami napravimo provodiv zakon, a očito da nismo, jel' naš Zakon, uzmite i pročitajte i uporedite ga, stavite jedan pored drugog hrvatski Zakon, pa ćete vidjeti,

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Vrijeme.

NEDŽAD KOLDŽO

Pa ćete vidjeti veliku sličnost. Naime, skoro svaki drugi član hrvatskog Zakona, je ustvari naš Zakon. I to oni članovi kojim se definišu određena problematika, onda slijedeći član Zakona u kojem se u hrvatskom Zakonu riješava ili predviđa način kako se to riješava, u našem Zakonu hvali ili ga je neko izbacio. Znači,

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Vrijeme, vrijeme.

NEDŽAD KOLDŽO

Znači, evo završavam, apelujem na one koji donose odluku, da vode računa o tome da svi mi koje biraju građani imamo prije svega odgovornost prema tim građanima i da moramo naći rješenje kojim će se ovaj evidentan problem riješiti.

Hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala vama.

Mi imamo još 7 govornika, a rasprava će biti okončana u 13:00 sati. Ja vas molim sve koje budem prozivao, da iznesu u nekoliko, pa dobro po 5 minuta dakle, kako smo govorili, nikom neće biti uskraćeno u odnosu na dogovor. Cijeli danas dan sam u dilemi, dakle da li prekinuti, da li ne prekinuti, upozoravao, suzdržavao se s ciljem da čujemo šta imamo da čujemo, da nikog ne uskratimo, ali da ipak u diskusijama ne prekardašimo. Ipak je bilo tu nekog pretjerivanja, ali šta možemo, tako je.

Jelena Paunović, neka se pripremi Zijad Jagodić.

JELENA PAUNOVIĆ

Dobar dan svima.

Prvo bih željela da se zahvalim na mogućnosti da eto svi mi iz, da kažem, eto i pravna lica i građani i ljudi iz NGO sektora kažu nešto na ovu temu.

Ja bih počela priču sa, naravno sa nekim informacijama sa terena. Prvo bih govorila o azilima. Kažemo najčešća rečenica koja se stalno u medijima spominje je to azili nisu riješili problem. I, psi će doživotno biti u azilu, mi nemamo para to da finansiramo itd. Međutim, na terenu imamo jednu sasvim drugu situaciju, a to je da je aktivistima uglavnom, u najvećem broju azila zabranjen pristup. Zašto? Zato što psi umiru od bolesti, umiru u vlastitim fekalijama, niko ih ne hrani, niko o njima ne vodi računa.

Takođe, ja bih zamolila evo da ko hoće kontaktira, evo može znači mene, može gospođu Ingu Dujmović, iz Ureda za veterinarstvo BiH, pa da malo vidi Pravilnik o osnivanju i uvjetima

koje moraju ispunjavati skloništa za životinje. Mi gospodo u BiH, ja se izvinjavam moram samo jednu malu digresiju, ja emotivno ovo doživljam, ponosna sam vlasnica tri agresivna psa sa sarajevskih ulica i imam i kući trenutno kod mene, jednog psa koji je izvađen iz logora u Goraždu, a veterinarski inspektor, Edin Aganović, u isto vrijeme kaže, juče na svom fejsbuk profilu piše, znači on koji je službeni veterinar, nadležan da provodi taj Zakon, on kaže Zakon se ne može sprovesti. Ja sam iz Goražda uzela psa koji je bio sa, evo u boks u ove veličine, sa 30 drugih pasa. I mi nismo mogli da prebrojimo koliko tu ima pasa. U Trebinju slučaj od prije možda dvije sedmice, nekih do desetak dana, je radnik šmrkom prao boks i sprao jedno štene u odvod od kanalizacije. I ono je skičalo Boga pitaj koliko, dok mi nismo preskočili ogradu. Stalno se nešto pozivamo na svijet i na neke evropske standarde itd. Pa jedan od evropskih standarda, mislim glupo je da to tako nazivam, ali eto jeste, je između ostalog, da na svakom prihvatilištu stoji tabla, da svako prihvatilište mora javno i transparentno da kaže gdje su sredstva od budžeta. Evo recimo, znači imamo jedan logor u nekoj stijeni, u Goraždu, za koji se izdvaja 130.000 maraka. U Bratuncu se uopšte ne zna da li azil radi i u Komunalnoj inspekciji ne znaju, nisu baš sigurni šta bi rekli, a radi se o prostoru u koje je navodno, mislim jeste, ali sada da li je uloženo ili nije, to je druga stvar, 22,5 hiljade maraka. Ja kada sam došla, ja sam pitala, izvinite gdje se nalazi azil? Oi su mi rekli, aha, to je kaže, kaže pitaš za onu štalu gdje drže kerove. Ja sam rekla jeste, pitam za štalu. Pa sam onda naišla, vidjela užasne boksove sa slamom i sa psećim izmetom, predratne boksove za svinje. Znači pitamo gdje je 22.000 mraka?

Takođe još jedan, pričamo o Zakonu o zaštiti i dobrobiti životinja BiH, koji se provodi preko službenih veterinar, opštine su dužne da podzumu određene mjere. Međutim, imamo stanje na terenu je slijedeće. U Federaciji se načelno, kažem samo načelno, poštuju odredbe tog Zakona, dok u RS imamo drugu stvar. Oni imaju svoj neusklađeni Zakon iz 2008. godine, nikad nije bio usklađen sa državnim. Oni imaju užasne šinteraje, gdje se psi strašno pate i gdje je upitno kako se oni usmrćuju. Pitali smo se kako, gdje, šta s parama, nemamo para. Ja bih javno i stojim iza toga, jer sam tri puta podnosila prijave inspekcijama raznoraznim i podnijela tri krivične prijave protiv gospodina Slavije Jovičića, koji drži logor na Hreši sa 18 boksova, to možete provjeriti u Policijskoj upravi Stari Grad, jer mi je prijetio smrću milion puta. Zašto? Zato što sam ja njemu direktni atak na sredstva koja on dobija od opština, a dobije ih od 15 opština. Evo recimo načelnik Opštine Rogatica, fino iz budžeta uzimaju 800 mraka i kaže de natrpaj kerova koliko stigneš. Pa mi napravimo fino punktove na relaciji od Rogatice do Sarajeva, pa nikada ti psi ne dođu na Hrešu. Pričamo o problemu na Ilidži. Zašto, rekli ste da je „Dogs Trust“ tražio učešće od 2-3 hiljade maraka. Zakonska obaveza nije da „Dogs Trust“ sterilize i kastrira i liječi pse, nego je dužnost vaša i vi ste trebali uzeti učešće i podržati dobru namjeru ljudi koji su došli ovdje nama da pomognu.

Takođe imamo situaciju, da, još jedna stvar isto tako vezana za pare, kao eto veterinari se bogate. Jadni bi bili naši psi, da nemamo dobre veterinare, uključujući i Veterinarski fakultet, koji nam je nebrojeno puta izašao u susret. Bio je slučaj prije možda nekih 6 mjeseci, kada smo iz Goražda pokupili kujicu,

ŠEFIĆ DŽAFEROVIĆ
Vrijeme.

JELENA PAUNOVIĆ

Sa otkinutom šapom, pa je doktorica Selma operisala. Ali, da i to, ja se izvinjavam, što se tiče para, ta kujica je na kraju trebala, eto Slovenci su procjenili da treba još jedna operacija, pa je ta operacija plaćena 864 eura. A znate zašto? Zato što se u Bosni vjerovatno, samo psi tretiraju kao komunalni otpad, pa imamo te neke navodne azile za koje je gotovo nemoguće naći gdje se nalaze šta rade, ko radi, koji nemaju čuvara, koji nemaju mogućnost da aktivisti dođu, da kažu eto, ja hoću da udomim evo sad psa iz Prijedora, ali mi neće dati da uđem. Hoću, znate koje je obezbjeđenje u azilu u Jajcu? Tamo se ne može ući. Zašto? Gdje je 30.000 maraka?

Takođe, stalno pričamo, bojimo se pasa. Ja sam družeći se sa psima cijeli svoj život, naučila nekako da se bojim ljudi. Ja se recimo na Alipašinom polju, bojim dječaka koji je tri puta silovao psa kišobranom. Kada odem u Blažuj, bojim se čovjeka koji je pred djetetom zaklao psa. Kada odem u Gladno Polje, prvo ime kojeg se sjetim je Berilo, direktor Sarajevo šuma, koji malo, malo pa tako naredi neke odstrelje iz, mislim to jeste lovište, ali po Zakonu o lovstvu Federacije BiH, je zabranjeno pucanje 300 metara od naseljenih mjesta. Tamo fino dođu i ubiju pse na očigled djece, koja kasnije takođe imaju traume i to također niko ne sankcioniše.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Dobro, vrijeme molim Vas da, privedite kraju. Neće drugi moći dobiti riječ. Ja ću zaključiti u 13:00 sati, da znate molim Vas.

JELENA PAUNOVIĆ

Ja, evo samo još jedna stvar. Znači, pričamo o strašnoj situaciji u Sarajevu. Znači, ne možemo da govorimo samo o Sarajevu, ili samo o Trebinju ili samo o Foči, koja je takođe priča za sebe, samo o Goraždu itd. Mi govorimo o cijelom problemu. I ako bismo se svi mi uključili, evo ja kažem, evo, znači molim vas, mi smo od 2009. godine NGO samo u Sarajevu je udomio preko 2.000 pasa, onih agresivnih koji napadaju djecu itd. Pa udomili smo ih. Znači, dajte nam tu mogućnost da mi saradujemo. Mislim, šta će mops, pazite, koji košta 2.500 eura, na ovolikoj kajli u Goraždu? A niko za njega ne bi znao da mi slučajno eto tu nismo došli. I to je već jedno oslobođeno mjesto. I ovo je sve problem sistema. Ja stvarno kažem, hajte da saradujemo.

Što se tiče problema u Sarajevu, neko je odgovornika napomenuo da je izdvojeno, da se od 2006. godine pa na dalje, povećavo broj izdvojenih budžetskih sredstava za oko 100.000 za rad kafilerije. Zanimljiv je podatak da je 2009. godine, znači kada je Zakon donešen, kafileriji uplaćeno oko 200.000, dok je 500.000 namjenjenih za početak provođenja Zakona, završilo u Javnom komunalnom preduzeću Park, za one pilot projekte zapošljavanja.

Ja tvrdim, tvrdim, isto se puno provlači ta priča o NGO sektoru. Znači, mi ćemo da radimo bez pra i donacija, kada nam veterinari budu besplatni i kada veterinarima sve ono što oni trebaju, također bude besplatno, a to nije tako. Kada hrana bude besplatna, kada operacije budu besplatne itd. Međutim, to se sve plaća i gospodo, NGO je u saradnji sa ljudima iz struke, sa ljudima koji su prepoznali naš rad, naš trud i zalaganje, u principu u BiH odradio mnogo veliki posao koji vlast nije bila ustanju.

Hvala vam najljepša.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala vama.

Molim vas, dakle ponovo vas upozoravam na vrijeme. Ja sam napravio grešku očigledno na početku, jer nisam prekidao nakon dogovorenog vremena, oduzimao riječ. Sada mi je nezgodno da bilo kome drugom oduzmem riječ. I očigledno je da moja upozorenja za govornike ništa ne znače i ja sam kriv sam za to. Ali ja vas molim da omogućite vašim kolegama da mogu da kažu ovo što ima da kažu i držite se ovog vremena od pet minuta.

Riječ sada ima gospodin, Zijad Jagodić, neka se priremi Adis Hrnjić. Izvolite.

ZIJAD JAGODIĆ

Poštovane dame i gospodo, uvaženi predsjedniče.

Ja se zahvaljujem za strpljenje i iz ovih diskusija moglo se zaključiti da definitivno svi su u pravu. Svi, sve što imaju da kažu i uočljivo je jedno, da praktično ovi mlađi su sa posebnim nabojem i oni su za evropske normative. Međutim, ovi drugi su malo stariji, moguće koji su već osjetili ugriz, malo drugačije gledaju.

Ja bih želio kao poslanik i prije svega kao čovjek i roditelj, da iznesem svoje mišljenje na ovu temu, prije svega sa tri aspekta – saobraćaja, ekonomije i održivog razvoja. Ukratko, pogledajte radeći kao sudski vještak na sudu i pas koji nema domaćina, koji je na ulici, on tačno prepoznaje osobu koju može da zaskoči, da izvinete ovako najpriprostijim riječima, dijete mlado, djeca, stariji, slabiji, slabovidni, invalidi, oni su prve žrtve. Međutim, prva urgencija je kako to da policija reaguje? Ko će napisati prijavu protiv koga? Da li imamo sredstva da to riješimo? Općine imaju probleme, privreda znamo kakva je, znači, vrlo kompleksan problem. Jedni kažu nemojte pobijati, nemoj, šta radite. Međutim, na drugoj strani, ako prepustimo, roditelji kažu, pogledajte, naša djeca su izgrizena, naša djeca su, ja znam šta znači prvačića iz osnovne škole kada ga roditelj mora da čeka na nekom čošku neke ulice, gdje od prilike čopor raznoraznih lotalica pasa itd. dočekuju i svaki njihov nagli trzaj, dakle djece ili tih učesnika u saobraćaju, životinje iritir. I na njima je i prepoznatljivo da oni su neuhranjeni, prije svega, nije problem sa malom publicom, čovjek ga može i da šutne nogom, ali problem je sa vučjakom, problem je sa hrtovima, vjerujte i mene je strah.

Ovo vam govorim, želimo da ovu stvar malo relaksiramo, da to ne bude na neki način, evo tražimo propise čime ćemo riješiti i zadovoljiti jedne ili druge. Sada ću vam reći kao čovjek koji je radio i bio rukovodilac prostornog uređenja. Govorimo o psima, međutim imamo problem sa mačkama. Zamislite u zgradi jednoj stambenoj u kojoj ima 20 stanova i kaže, gospođa neka X na sedmom spratu 35 mački ima u stanu. Ja nisam mogao da vjerujem. I ona je njima posebno isplela dva štrika da se oni penju za silu iz vana, a po hodniku izlaze vani. I ljudi kada izlaze ujutro u 6:00 u 6:30, kako ko, kad juriš. I mi smo otišli, ja nisam vjerovao, ja sam mislio da to neko protiv nekoga ima neke sujete. Međutim, kada smo mi upravo sa inspektorima i referentom iz prostornog uređenja krenuli, ona izgleda nije očekivala nas. Juriš takvih mački u svom životu nisam vidio. Međutim, doktor je mislim sa Veterinarskog fakulteta, žao mi je što je izašao, moguće je u pravu

kada je rekao, da ne bi bio političar. Vjerujte, ja sam isto najveći dio svoga života proveo u ekonomiji, u privredi, ali evo zadnje dvije godine sam u Parlamentu,

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Vrijeme.

ZIJAD JAGODIĆ

Evo odmah završavam. Smatram da je vrlo teško i nama, nekada poslušati jedne, poslušati druge, sredina je između. Ja smatram i predlažem da u postojećoj zakonskoj regulativi, zakonskim aktima, podzakonskim aktima, potrebno bi bilo zabraniti, ograničiti, odnosno definisati da vlasnik može imati određenu životinju, da li psa ili mačku, ukoliko uplati određenu taksu veterinarskoj ustanovi. Ta veterinarska ustanova mora odrediti cijenu koja će biti dovoljna da veterinar dođe i pregleda, utvrdi itd. Ukoliko to nije, ne može gladna osoba držati životinju. Ja znam, evo sada ću vam reći konkretan, ja sam zagovornik, u moju kuću, u mojoj porodici, definitivno ni mačka ni pas ne ulaze, ja to ne dam jer sam alergičan. Međutim, dolazi jedna lijeo simpatično mače svako jutro i ono kad pogleda, vjerujte meni se srce, ono sve što imam negativno, otvori. I ja sam idem do frižidera i režem malo salame da mu odnesem, osjećam nekako, ali to nije to.

Ovo moramo zakonski riješiti. Ja samtram da u ovom pravcu trba tražiti rješenje, a do tada

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Zijade isteklo je vrijeme.

ZIJAD JAGODIĆ

Molim vas da probamo riješiti na nekakav način kako su to riješile zemlje u okruženju. Toliko, hvala vam.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Adis Hrnjić. Neka se pripremi Vedran Muhović.

ADIS HRNJIĆ

/nije uključen mikrofoni/

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Za govornicu pa kažite šta imate da kažete. Sve što kažete ovako, a ne uđe u, ne bude u mikrofoni kazano, kao da nije kazano. Ja hoću sve što kažete da bude na papiru, ovo se snima.

Izvolite.

ADIS HRNJIĆ

Obzirom da su predstavnici općina najrealnije pokazali stanje, mislim da je najrealnije da prepustim riječ gospodinu Selveru Keleštura koji je sekretar općine, jer ne želim da oduzmem vrijeme. Eto.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vam velika.

Sada je na redu gospodin Vedran Muhović, neka se pripremi gospodin Selver Keleštura. Izvolite.

VEDRAN MUHOVIĆ

Dobar dan, ja sam Vedran Muhović, stanovnik grada Sarajeva i ništa više, to je sve.

Evo ovako, prije svega želim da kažem, da sam primjetio da je puno više vremena za gospođicom dato gospodi s lijeve strane, nego gospodi s desne strane, tako da mislim da to nije uredu. Jedan gospodin je rekao naravno, da onaj, ovako prije svega da kažem da se radi o Zakonu koji nije proveden. Tražite da mijenjate Zakon koji niste proveli. Kako možete odlučiti da Zakon ne valja, ako niste ni pokušali da ga provedete. Svi zakoni u BiH, bar većina njih, se donose na isti način. Donesu se zakoni pa se ne provode. Nažalost, u ovom slučaju vidimo posljedice na ulici. Zakon donešen, nije proveden, imamo bezbroj cuka. Eh, umjesto da se radi na tome da se promjeni stav vlasti prema nama svima i da se traži da se svi zakoni provode, mi tražimo izmjenu Zakona da bi se lakše riješio problem koji postoji. Dobro, s cukama možda uspijemo, šta ćemo sa ostalim?

Dalje, jedan gospodin je rekao da 5 miliona dolara od „Dogs Trust“ bi se moglo dati našim ljudima, da se ostvare radna mjesta. Samo da vam kažem da je 5 miliona eura, za mene, dvogodišnja plata našeg Parlamenta. Mislim da je jasno gdje pare idu i gdje ne treba da idu, tako da jasno je da Zakon prije svega treba probati primjeniti, uraditi sve na primjeni Zakona, pa ako ne uspije, onda tražiti da se mijenja Zakon.

Dalje, gospodin jedan je rekao da njegova opština radi sve od početka i da ne uspijevaju da sprovedu Zakon do kraja. Ok, vjerovatno je to tačno, ali to je samo zato što ostale opštine ne provode Zakon. To je to. Znači da sve provode, ne bi imali problema. Znači, Zakon prije svega trebamo provest, trebamo dati sve od sebe da se provede, na svim nivoima vlasti. Stvar je u tome što kod nas neće ljudi da provode zakone gdje treba da se trude, da se radi. Znači, najlakše je doći i pobiti cuke. Na kraju priče neće se cuke ubijati injekcijama, ubijaće se lopatama, što su rekli. Mislim, to je katastrofa, stvarno katastrofa, ono što se sprema da se uradi.

A što se tiče problema, da, zaista postoji problem i cuke na ulicama, mislim znaju biti agresivni, zna se desiti sve, ali takođe treba zaštititi i te cuke od ljudi i samim tim ljude od ljudi. Znači, kada se zaštiti životinja od ljudi, znači da smo zaštitili, da smo Zakonom sproveli zaštitu jednog entiteta od strane drugog nadmoćnijeg entiteta. Što se tiče ljudi koji vode svoju djecu i čekaju svoju djecu pred školama, a vode ih i čekaju brate i radi kriminalaca i radi narkomana i radi svega ostalog, ne samo radi cuka. Pa što se ništa ne radi na tom pitanju?

I evo, gospodin spominje da ja poistovjećujem pse i ljude. Pa ne znam šta da ti kažem. Pa plaćaju ljudi, a ...

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Molim vas, nema dijaloga.

VEDRAN MUHOVIĆ

Pa plaćaju ljudi.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Molim vas, nema dijaloga, molim vas nema dijaloga između vas ovdje u sali, ima govor, za govornicom.

Izvolite nastavite.

VEDRAN MUHOVIĆ

Na osnovu ovoga što sam čuo da porez plaćaju ljudi, na osnovu toga bi mogla ona većina ljudi koji plaćaju porez birati da rade bilo šta drugim ljudima koji isto tako plaćaju porez. Prema tome ne može se tako gledati, imaju neke norme ljudskog ponašanja, imaju norme humanosti koje trebaju da se ispoštuju, ako ne milom onda zakonom i to je ono na šta mi apelujemo. Mi ne apelujemo da se cuke ostave i da se samo tako puste da se radi šta hoće, ali postoji način na koji se to da riješiti, samo ako se traži sprovedba zakona.

Zbog toga apelujem da se traži na sprovedbi ovog Zakona. Ako ne uspije, ja poštujem to što vi govorite da se treba mijenjati Zakon, ali prvo treba probat sprovest ovaj postojeći Zakon, ali ga treba sprovest 100%. Ne samo ovaj nego i sve ostale zakone koji postoje. Znači, kad se zakon donese sprovest zakon, ako ne uspije e onda zakon ne valja, a ne nismo ga sprovodili, nismo ga ni probali, 4 godine stoji zakon, ostavili ništa nismo radili i onda tvrdimo da zakon ne valja. To tako ne ide.

Hvala vam, prijatno.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Vi ste za mene ovdje, ne postoje strane u ovoj sali i vrijeme je bilo raspoloživo onako kako je bilo raspoloživo svima, a Vi imate pravo da mislite da je nekom dato više nekom manje vremena, ali bih Vas ja zamolio da napravite detaljniju analizu prije nego što se upustite u kritike. Ali, to je Vaše mišljenje, ja to poštujem. Ovdje su sva mišljenja relevantna i bitna, jer mi hoćemo da čujemo ukupnu bosanskohercegovačku javnost.

Gospodine Selver Keleštura, neka se pripremi Aida Feraget. Izvolite.

SELVER KELEŠTURA

Gospodine predsjedavajući, zastupnici, dame i gospodo, želim da vas pozdravim, donosim vam pozdrav iz Zenice od načelnika Općine Zenica i od građana Zenice.

Neću ništa o sebi govoriti da ne bude neki EPP i da ne trošim vrijeme narednih govornika. Biću konkretan, neću govoriti emotivno i retorički nego argumentativno. Mi smo u Općini Zenica, kao i neke druge aktivnosti, dakle pokušali provesti određene mjere koje su u nadležnosti Općine Zenica, odnosno općina kao jedinica lokalne samouprave na primjeni Zakona. I dakle, što kažu ako laže koza ne laže rog, mi smo od 2010. godine sistematično radili na primjeni određenih segmenata Zakona, znači ove mjere koje je nauka danas ovdje podržavala, kastracija i sterilizacija, u tom kontekstu u prethodnom periodu, znači za 2010., 2011., 2012. i ova nepuna, izvršili smo znači kastraciju i sterilizaciju 1.240 pasa i 105 mačaka. Potrošili smo znači nešto iznad 100.000 maraka za tu aktivnost.

Rezultat drugih aktivnosti koje smo pokušali da uradimo, iako to nije isključiva nadležnost ni obaveza općine kao jedinice lokalne samouprave i u tom kontekstu ću bit preciziran kad budem govorio o Prijedlogu zakona za izmjenu ovog Zakona, učinili smo napore da projektujemo, da obezbijedimo odgovarajuće područje, odnosno lokaciju da izgradimo odgovarajući azil, odnosno sklonište za napuštene životinje. Prvi pokušaji su propali pošto građani za odabrane lokacije na društvenom zemljištu ili pokušaj kupovine privatnog zemljišta, nisu odobrili na područjima gdje smo to pokušali. Sada smo to pitanje riješili, provedena je procedura izbora ponuđača i očekujemo u narednom periodu da počne gradnja azila za napuštene pse. Reda veličina da znamo, znači po kapacitetima, kako nauka kaže, nama bi trebao azil u ovoj fazi sa 4 paviljona. On košta nekih 1.600.000 KM prema postignutoj cijeni za jedan paviljon. Znači, cijena gradnje jednog paviljona koji je po projektu, po standardima, prema pravilniku i td., je nekih 450.000 KM postignuta na tenderu. Dakle, 4 takva paviljona koštala bi, evo prostom matematikom, preko 1.500.000 KM.

Posljedice primjene Zakona, odnosno ne primjene Zakona ili ne funkcioniranje kompletnog instrumentarija koji ovaj Zakon očito ne obezbjeđuje, podržavamo Zakon, intencije Zakona su dobre i to nije sporno i ne odričemo se od obaveze da ga provedemo. Ali instrumentarij za njegovu kompletnu provedbu ne postoji. Rezultati tog instrumentarija, tako kakav jest, jesu 91 tužba s današnjim danom građana Zenice za ujede od pasa i ovih markiranih. Znači, to su psi koji su tretirani na odgovarajući način, kastrirani, zdravstveno veterinarski zbrinuti i pušteni u svoje stanište gdje su bili. Imamo već nekoliko pravosnažnih sudskih presuda. Pas je, dakle, u ovom slučaju opasna stvar. Za nju bi po zakonu trebao da odgovara vlasnik, odnosno onaj ko vodi brigu o njemu. Napušteni psi nisu ničija briga. Jedina spona, ne komentarišem sudske presude, da su općine odgovorne jeste odredba člana 28. koja propisuje ko osniva sklonište za životinje. Pročitaću da ne bi zabune bilo – sklonište za životinje osniva fizičko ili pravno lice, jedinica lokalne samouprave, općina, grad, kanton ili entitet. Ko je ovdje odgovoran, sami ćemo zaključiti. I da ne govorim dalje ništa, idem konkretno na ovo.

Želim se zahvaliti, znači u ime Zeničana, u ime Zenice, našoj zastupnici, našoj sugrađanki Nermini Zaimović-Uzunović, profesorici koja je imala snage i upornosti, volje i želje da pokrene ove procedure i da ponudi Nacrt izmjena zakona. Mislimo da osim ovog prijedloga, odnosno osim ove predložene izmjene Zakona, koje podržavamo, mislimo da postojeća izmjena, odnosno treba uključiti i neke druge novele izmjene ovog Zakona, prije svega člana 8. koji se odnosi na registraciju kućnih ljubimaca. Mi smo o tome pisali i pisanu inicijativa i tražili smo, dakle, da se donese podzakonski akt, jer smo pokušali provest proceduru registracije i ta procedura može ići i odma. Dakle, insistirati da se donese ovaj podzakonski akt o registraciji, ali i odredbu Zakona u tom dijelu precizirati i mi ćemo poslati pisani prijedlog u tom pogledu.

Takođe, veterinarska organizacija, veterinarske stanice koje su pod pritiskom privatizacije po Zakonu o privatizaciji veterinarskih stanica u Federaciji BiH na temelju Strategije o privatizaciji, takođe nemaju odgovarajuće mjesto u ovom instrumentariju. Mislimo da ovdje odgovornu veterinarsku organizaciju treba preciznije definirati kako se dolazi do nje, koje su to institucije i na koji način se vrši njihov izbor.

Također, odredba člana 28. koja uređuje formiranje, odnosno obavezu skoništa. Mi smo očitno cijeli koncept i rasprave današnje, rekao bih i okruglog stola u jednom segmentu, koncentrirali na skloništa. Sklonište je samo jedan dio pravnog instrumentarija za provedbu ovog Zakona, samo jedan dio. Mislim da u tom kontekstu trebamo povesti brigu i u tom kontekstu ćemo mi dati odgovarajuće primjedbe, odnosno prijedloge za poboljšanje rješenja.

Takođe, pojam ulogu higijenskog servisa. I sljedeću oblast finansiranje i oblast nadzora upotpuniti. Neko je rekao, načelnici nekih općina, dakle Novog Sarajeva i Travnika, prije svega su to potencirali danas, općina u pogledu nadzora i veterinarske djelatnosti nema ama baš ni jednu jedinu nadležnost utvrđenu ni jednim materijalnim propisom. Dakle, to da znamo. Ovo odgovorno tvrdim i to struka sigurno zna. Dakle, ta oblast nadzora treba biti upotpunjena, dakle i definirana ako je intencija da to bude preneseno dijelom i na općine, da budu tamo veterinarski inspektori, da općina uređuje, odnosno određuje ovlaštenu veterinarsku organizaciju za provođenje ovog Zakona, onda da to bude zakonom propisano što trenutno nije.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ
Vrijeme.

SELVER KELEŠTURA

I drugo dakle, Zakon mora obezbijediti kompletan instrumentarij od dakle prava i obaveza, dakle pravima korespondiraju obaveze. Ovdje smo danas odvojili prava ili odvajamo prava od korespondirajućih obaveza.

Predsjedavajući hvala.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama Selvere.

Ja bih vas zamolio, dakle svako onaj ko nije stigao da iznese sve ono što je imao namjeru, postoji odgovarajuća elektronska adresa kod sekretara Komisije, vi imate to u materijalima, pošaljite to i to će biti uključeno svakako u materijale koji će biti dostavljeni zastupnicima kao rezultat ove današnje Javne rasprave. Dakle, nećete biti uskraćeni za mogućnost da kažete do kraja šta imate da kažete.

Aida Feraget i neka se pripremi, na kraju, Belma Pribilović i na taj način ćemo završiti javnu raspravu.

Izvolite.

AIDA FERAGET

Zahvaljujem na prilici, ja sam Aida Feraget, Sarajka, mama dvije djevojčice, pravnik po edukaciji, komunikolog po struci, 17 godina u tom poslu i uposlenica „Dogs Trust“ fondacije za pse u BiH.

Ja zaista iskreno žalim parlamentarce koji će slušati današnje materijale, jer bih ja kao parlamentarac htjela danas sutra dobiti argumente za i protiv. Mi smo ovdje čuli mnogo samoreklamiranja, mnogo vrlo emotivnih neargumentovanih, treba ih pobiti, ne treba ih pobiti, i td., najmanje se govorilo o Zakonu. Zakon o zaštiti dobrobiti životinja u BiH je kvalitetan i njegovom implementacijom, ali cijelom, cjelokupnom implementacijom svih segmenata tog Zakona, imamo rješenje. Nemojte prepadati ljude da nema, da eutanazija ne postoji. Eutanazija postoji u članu 14. Zakona kako je na snazi. Ja znam „Dogs Trust“ se uz, prije 2 dana smo obilježili godinu dana rada u BiH, muku smo mučili gospođu da svoja sredstva uputimo na prave adrese odnosno da nađemo adresu koja je spremna preuzeti na sebe odgovornost pred građanima BiH koji imaju problem sa napuštenim psima, a imaju ih, ne zbog Zakona nego zbog njegovog neprovođenja, da nađu adekvatnu adresu i da ta sredstva i upotrijebe.

Sarajevo, Zenica, Mostar, Tuzla, pa i Banja Luka ako hoćete, imaju problem ali nemaju problem zbog pasa ili zbog lošeg Zakona, imaju ga zbog zakonskog neprovođenja. Ja apelujem na parlamentarce da opštinama, kantonima, entitetima, svim nivoima vlasti, izdaju nalog da se odrede prema tome šta je čija nadležnost da

_____ (?)
/nije uključen mikrofon/

AIDA FERAGET

Ja Vas nisam prekidala mada od '83. godine živim na teritoriji gdje Vi ... nisam baš zadovoljna.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Molim Vas, samo nastavite sa Vašim izlaganjem. Nemojte dobacivati, molim vas.

AIDA FERAGET

Dakle, postoji sistem u BiH takav kakav jeste, moramo ga primijeniti. Zakon možete promijeniti na način da utvrdite šta je čija nadležnost, šta je čija odgovornost i za koga idu sredstva iz budžeta. U tom segmentu apsolutno imate podršku „Dogs Trust“. Ubijanjem životinja, kao mjerom kojom se misli riješiti bilo kakav problem, kreiramo dva nova problema za građane u BiH kojih itekako ima previše. Šta ćemo sa biološkim otpadom? Sva tijela ubijenih životinja spadaju u biološki otpad, po svim konvencijama svih zemalja na svijetu. To je jedna stvar. Druga stvar, to je jako skupa i neefikasna stvar. Treće, samo će te pse, nakon 3 – 4 mjeseca, prema iskustvima svih zemalja koje tako pominjete, zakonodavstva tih zemalja, znači sticana iskustva iz tih zemalja govore da ti psi bivaju zamijenjeni divljim psima, psima koji su bili izloženi kontaktima s lisicama, struka će potvrditi da lisice nose bjesnilo. Jel' želimo bjesnilo u urbanim centrima u BiH?

Hvala vam za pažnju.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Belma Pribilović i nakon toga ćemo zaključiti raspravu.

BELMA PRIBILOVIĆ

Dame i gospodo, gospodine predsjedavajući, uvaženi članovi tima.

Hvala vam puno što ste organizovali ovu raspravu, ja bi se predstavila, znači ja sam Belma Mujezinović Pribilović, inače sam privatnik i ovdje sam kao osoba koja se duži niz godina bavi zaštitom životinja, znači samostalno na Dobrinji gdje živim, budući da jako često zatičem pse koji su pušteni, štence koji su ostavljeni i do sada sam znači uspjela uspješno znači udomiti jako puno njih.

Željela bih, znači razlog mog javljanja jeste retorika gospođe Uzunović, inače nisam htjela govoriti, nisam se uopšte pripremila, znači kojom ona poziva na pokolj pasa i legaliziranje koride. Znači, mislim možemo to zajedno i udružiti, znači pa da organizujemo možda, ne znam, neke borbe pasa i tako. Znači, ja bih željela da ponovim sve ovo znači što su rekle kolege, a to je znači, Zakon je apsolutno provodiv, treba ga provoditi, ne mijenjati. Ubijanje je najskuplje, najneefikasnija metoda koja nikad i nigdje ne vodi rješenju. 3 – 5 puta skuplja je sterilizacija koja u dugom roku ne doprinosi smanjenju populacije. Znači, skloništa nisu preventivna mjera, neophodna karika u lancu trebaju biti mala, građena u skladu sa standardima, operativna, osigurati udomljavanje, socijalizaciju, sterilizaciju i vraćanje pasa na ulicu.

Ja sam zaista emotivna zato što, ja molim da uvažite moje izvinjenje, ali evo ja ću biti brza. Znači, rekla sam da treba znači ključ rješenja leži u primjeni masovnih, kontinuiranih sterilizacija metodom uhvati, steriliši i pusti, te identifikaciji vlasništva i kažnjavanje napuštanja. Dakle, u konsolidovanom pristupu čiji rezultati se vide nakon 3 – 5 godina, masovna znači histerija koja se pravi, negativna kampanja samo produbljuje nerazumijevanje, jaz, jačaju antoganizme, moramo graditi sistem, dići standarde veterinarske struke, stadarde zaštite životinja, a ne bježati od odgovornosti. Znači, samo se Zakon treba provoditi, Zakon je provodiv i trebao se znači prije 4 godine, kada ste Zakon donijeli, znači trebali ste ga samo provoditi.

Hvala vam lijepo.

ŠEFIK DŽAFEROVIĆ

Hvala Vama.

Poštovane dame i gospodo, prije svega hvala vam na odzivu na današnju javnu raspravu. Mislim da smo mi danas razmatrali jedno vrlo važno pitanje u BiH. Ja kada sam predlagao Ustavnom pravnoj komisiji nakon odluke Predstavničkog doma, strukturu učesnika, uvodničara i govornika, ja sam krenuo od državnog premijera, preko državnog ministra, pa onda dalje. Dakle, za mene je ovo problem takve prirode i takve naravi, ali evo danas smo imali priliku da čujemo uvodničara. Ja dakle cijenim i poštujem izlaganje, ona je sasvim sigurno jedna od najstručnijih osoba kada je ova oblast u pitanju, ali nismo imali priliku da čujemo ni ministra, ni direktora Ureda

za veterinarstvo, oni su vjerovatno objektivno odsutni, ali ovo je javna rasprava i mislim da je trebalo naći načina da se pojavi neko od članova Vijeća ministara, ja mislim da je ovo problem takve vrste. To je dakle jedna stvar i ja ću ovo kazati na Parlamentu, kad budemo govorili, jer ja javno govorim i to će dakle biti tako prezentirano dole.

Drugo, mislim da smo danas čuli puno razloga i puno argumenata, da smo dobili puno činjenica na osnovu kojih kao članovi Parlamenta možemo da odlučujemo. Ponavljam, volio bih da je bio neko i iz Vijeća ministara, jer i Vijeće ministara je u ovom lancu institucija koja je vrlo bitna, nezaobilazna zapravo u svemu ovoem, ali evo biće na Parlamentu pa će onda da čuju. Mi moramo riješiti dakle ovo pitanje. Ovo pitanje se u BiH mora riješiti i mora se riješiti na najblji mogući način. Svako od nas ima pravo da ima mišljenje, koji je to način i kako to rješavati.

Sve vaše diskusije i sve ono što vi napišete i dostavite na e-majl adresu sekretaru Ustavnopravne komisije, biće sastavni dio izvještaja kojeg će dobiti Predstavnički dom. Nakon toga Predstavnički dom će odlučiti šta i kako dalje. Ali evo nakon toliko godina nakon što je usvojen Zakon u BiH, mi smo po prvi puta, koliko ja znam, na ovakvom nivou raspravili, za mene je ovo vrlo bitno i vrlo važno pitanje. Ovdje je dakle bilo diskusija sa svih strana koje su izazivale emocije kod svih nas ovdje u ovoj Sali, ali moramo biti racionalni i problem racionalno rješavati.

Hvala vam još jedanput na učešću, izvinite ako sam vas ponekad prekida u diskusiji, morao sam da bismo ipak ovo doveli do kraja.

Hvala vam.